БУТУН ДУН'Ё ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ҚИЗИЛ ЎЗБЕКИСТОН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТ (большевик)ЛАР ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 218 (7665)
16 СЕНТЯБРЬ
ШАНБА
1950 ЙИЛ
БАҲОСИ 20 ТИЙИН.

БУГУНГИ СОНДА:

Сталин замонасининг буюк иншооти — Бош Туркман каналини бутун мамлакат қуради (2-нчи бет).

Пахта териш ва тайёрлашда илғорларга тенглашингиз! (1-нчи бет).

ПАРТИЯ ТУРМУШИ: А. Кўчқоров.—Илмий билимлар пропагандасини кучайтириш—партия ташкилотларининг муҳим вазифаси (2-нчи бет).

Н. Кузнецов. — Пахта йиғим-терими вақтида нобудгарчиликка қарши кураш (2-нчи бет).

УЛУҒ ОКТЯБРЬ СОЦИАЛИСТИК РЕВОЛЮЦИЯСИНИНГ 33 ЙИЛЛИГИ ШАРАФИГА (3-нчи бет).

М. Муҳамедов. — Театрларимизда совет воқи'лигини тўғри акс эттирайлик (3-нчи бет).

Реакцияга ва урушга қарши. Италия коммунистлар партияси раҳбарларининг декларацияси (4-нчи бет).

Қуриядаги воқиалар (4-нчи бет).

Омманинг ташаббуси— мусобақада энг муҳим иш

Миллионларча меҳнаткашларнинг улуғ мусобақаси социализмнинг совет кишилари кундалик ҳаётига сингиб кетган энг ажойиб муваффақиятларидан биридир. Ленин — Сталин партияси тарбиялаб етиштирган совет халқи социалистик экономикани яшнатиш тўғрисида, мамлакатнинг жамоат бойликларини кўпайтириш тўғрисида катта ғамхўрлик қилмоқда. Совет кишилари фидокорона меҳнат қилиб, бутун хўжалигимизни тўхтовсиз тараққий эттирмоқдалар, коммунистик қурилиш сур'атларини тезлаштирмоқдалар.

Биз қаҳрамон сталинчилар замонасида яшамоқдамиз. Тинч ижодий меҳнат блан шуғулланаётган совет халқи СССР Министрлар Советининг Волгада Куйбишев ва Сталинград гидроэлектростанцияларини қуриш тўғрисидаги ва Амударʼё — Красноводск Бош Туркман каналини қуриш тўғрисидаги тарихий Қарорларини ғоят зўр хурсандчилик ва баланд руҳ блан кутиб олди. **Коммунизмнинг ана шу буюк иншоотлари Совет Иттифоқи қудратининг жонли тимсоли бўлиб, унинг тинчлик йўлидаги қат'ий иродасини ифода этади.** Коммунистик қурилишнинг сталинча улуғвор планлари бутун совет халқини совет Ватанининг шон-шуҳратини ошириш учун янги меҳнат зафарларига илҳомлантирмоқда.

Бизнинг саноатимизда участкалар, цехлар, корхоналарнинг стахановча серунумли ишлаш ҳаракати кун сайин кенгайиб бормоқда. Пўлат эритиш, металл ишлаш, бинокорлик ишлари, нефть қудуқларини пармалаш ва бошқа ишларда жадаллаштирилган методлар кенг қўлланилмоқда. Миллионларча совет кишилари хомашʼё ва материалларни комплекс тежаш учун, а'ло сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш ва маҳсулотнинг таннархини камайтириш учун мусобақа қилмоқдалар.

Совет қишлоғининг миллионларча меҳнаткашлари социалистик мусобақада актив қатнашмоқдалар. Колхозчи деҳқонлар, МТС ва совхозларнинг ходимлари ҳосилни тез йиғиштириб олиш учун ва ғалла тайёрлаш планини муддатидан илгари бажариш учун, чорвачиликни ривожлантириш учун, табиатни ўзгартиришдан иборат сталинча буюк планни амалга ошириш учун ғоят зўр ғайрат блан курашмоқдалар.

Меҳнаткашларнинг улуғ йўлбошчилари Ленин ва Сталин **мусобақа — миллионларча кишиларнинг жонли ижодий ишидир, деб та'лим берадилар.** Мусобақанинг муваффақият қозониши омманинг ташаббуси ва активлигига, партия, хўжалик ва касаба союз ташкилотларимизнинг меҳнаткашлар оммасига етакчилик қилаолишига, уларни илҳомлантираолишига, омманинг ижодий ташаббусини қўллаб-қувватлай олишига боғлиқдир. Социалистик мусобақага кун сайин раҳбарлик қилиш — партия ташкилотлари бутун ишларининг энг муҳим қисми бўлиб қолди. Москва, Ленинград, Урол, Донбасс ва бошқа марказлардаги партия ташкилотлари ишлабчиқаришнинг донги кетган минг-минглаб илғорларини, омма мусобақасининг етакчиларини, янги иш методларининг ташаббускорларини тарбиялаб етиштирдилар. Саноат, транспорт ва қишлоқ хўжалигининг миллионларча меҳнаткашлари уларга эргашиб бормоқдалар ва улар блан тенглашмоқдалар.

Социалистик мусобақани кенг ёйиш, иш натижаларини ҳисобга олиш, таққослаб кўриш, новаторларнинг илғор тажрибаларини ўрганиш, умумлаштириш ва ишлабчиқаришда сабот-матонат блан жорий қилиш — социалистик мусобақанинг муваффақият қозониши учун энг муҳим шартдир.

Совет мамлакатида стахановчиларнинг ўз иш тажрибалари тўғрисида омма ўртасида ҳам, олий ўқув юртларининг студентлари ўртасида ҳам, илмий жамиятларда ҳам доклад ва лекция ўқишлари одатдаги иш бўлиб қолди. Бизнинг нашриётларимиз илғорларнинг тажрибасини пропаганда қилишга бағишлаб китоб ва брошюралар чиқармоқдалар; бу асарларнинг кўпини новаторларнинг ўзлари ёзмоқдалар. Ватанпарварлик ишларининг ташаббускорлари газета ва журнал саҳифаларида ўз иш тажрибалари тўғрисида мақолалар ёзмоқдалар.

Министрликларнинг коллегиялари донгдор стахановчиларнинг ташаббусларини муҳокама қилмоқдалар. Бу коллегиялар ана шу ташаббусни пропаганда қилиш ва ишлабчиқаришда жорий қилиш тадбирларини белгиламоқдалар. Масалан, СССР Енгил саноат министрлиги Александр Чутких, Лидия Корабельникова, Федор Ковалев ва бошқа новаторларнинг таклифларини муҳокама қилди. Автомобиль ва трактор саноати министрлиги стахановчи Нина Назарованинг докладини эшитди. Транспорт саноати министрлиги яқинда Сталинград кемасозлик ишхоналари, «Красное Сармово» ва «Ленинская кузница» заводлари стахановчиларининг новаторлик таклифларини қўллаб-қувватлаш тўғрисида буйруқ чиқарди.

Социалистик мусобақа миллионларча меҳнаткашлар ижодий активлигининг ифодаси бўлиб, бюрократларнинг ҳарқандай тўсиқларига тоқат қилаолмайди. Социалистик мусобақа ҳарқандай ғовларни, мусобақани сун'ий бир доирага киргизиб қўйиш, унинг миқ'ёсларини камайтириш ва уни энг муҳим нарсадан, я'ни омманинг ташаббусидан маҳрум этиш йўлидаги ҳарқандай уринишларни ўз йўлидан супириб ташлайди.

Ўртоқ Сталин та'лим бериб айтадики, **«социалистик мусобақани канцелярия иши деб қараш ярамайди. Социалистик мусобақа омманинг амалий революцион ЎЗ-ЎЗИНИ ТАНҚИДИнинг ифодасидир. Бу революцион ўз-ўзини танқид миллионларча меҳнаткашларнинг ижодий ТАШАББУСИГА таянади. Омманинг ана шу ўз-ўзини танқидини ва ана шу ижодий ташаббусини билиб ёки билмай қисиб қўючи ҳарқандай киши улуғ ишимизга халақит берувчи кишилар сифатида улоқтириб ташланиши лозим».** Омманинг битмас-туганмас ижодий ташаббуси умумхалқ мусобақасини янгидан-янги муваффақиятларга эриштирмоқда. Шу сабабдан омманинг ташаббусини ҳартарафлама қўллаб-қувватлаш ва кучайтириш, мусобақага кун сайин амалий раҳбарлик қилиш — партия, совет, хўжалик, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг бурчидир. Шуни э'тироф қилиш керакки, стахановчиларнинг ташаббусини қўллаб-қувватлаш тўғрисида, мусобақа жараёнида вужудга келадиган янгилик, илғорлик, прогрессивликни кенг ёйиш тўғрисида етарли даражада ғамхўрлик қилмаётган ташкилотларимиз ҳам бор.

Мусобақага раҳбарлик қилишда канцеляриячилик, бюрократик усулларни қўлланаётган, илғорларнинг тажрибасини ўрганиш ва умумлаштиришдан иборат жонли ишни қоғоз ва бухгалтерия ҳисоботларига кўмиб қўяётган ходимлар ҳали ҳам бор. Жанубий Урол темир йўли инженерларининг бугун э'лон қилинган мактубида айтилишича, Йўллар министрлигининг марказий бригадаси деб аталган бригада узундан-узоқ ҳар-хил ведомостьлардан иборат 23 форма юборган. Бу формаларга мувофиқ жуда кўп рақамларни тўлдириб ёзиб юбориш талаб этилади. Минг-минглаб мутахассислар транспортдаги энг яхши новаторларнинг ишлабчиқаришдаги тажрибаларини ўрганиш ўрнига ҳечкимга кераги бўлмаган ана шундай қуруқ ишларни бажариш блан овора бўлишлари керак экан.

Хўжалик ташкилотларининг айрим раҳбарлари новаторларни қўллаб-қувватлаш уёқда турсин, балки уларга тўсқинлик қиладилар, уларнинг ижодий ташаббусини бўғадиларки, бунга асло тоқат қилиб бўлмайди. Масалан, Уфалейдаги қуйиш — механика заводида аҳвол шундай. Кекса ишчи ўртоқ Смирнов ишлабчиқаришни мукаммаллаштириш юзасидан кўпгина рационализаторлик таклифларини киргизди. Бундай таклифлардан бири муҳим детальни қуйишда бракни ўттиз процент камайтириш имконини берди. Завод директори ўртоқ Лейбензон ва бош инженер ўртоқ Данилец новаторни қўллаб-қувватлаш ўрнига ундан қутилишга ҳаракат қилдилар ва уни ишдан бўшатиб юбордилар. Бошқа бир корхонада — Уфалей металлургия заводида ҳам ишлабчиқариш илғорларининг ташаббусларига шундай бепарволик блан қаралмоқда. Бу заводда ишчиларнинг қимматли таклифлари неча ойлаб кўрилмай ётади, заводда танқидни ҳурмат қилмайдилар. Уфалей шаҳар партия комитети ана шундай ярамас иш усулига бепарво қараб келаётганлиги кишини ажаблантиради.

Мусобақага, илғорларнинг тажрибаларини умумлаштиришга шундай юзаки қараш каби ҳолларни қат'иян йўқотиш, бюрократларга қарши, омманинг ижодий ташаббусини бўғиб, социалистик мусобақанинг ривожланишига халақит берувчиларга қарши шафқатсиз кураш олиб бориш зарур.

Мусобақани ривожлантиришда касаба союзларнинг роли каттадир. Улар юксак меҳнат унуми учун, янги методларни ишлабчиқаришда жорий қилиш учун курашда омманинг чинакам ташкилотчилари бўлишлари лозим. Лекин шунга қарамай, ба'зи касаба союз ташкилотлари бу соҳадаги ишларини сусайтириб юборганлар.

Миллионларнинг социалистик мусобақаси — тараққиётимизнинг ҳаракатга келтирувчи қудратли кучидир. Мусобақага кун сайин амалий раҳбарлик қилиш, омманинг ташаббусини ҳартарафлама қувватлаш, новаторларнинг қимматли ташаббусини пропаганда қилиш ва жорий этиш, бу ташаббусни барча меҳнаткашлар орасига кенг ёйиш — партия ташкилотларининг бурчидир.

Социалистик мусобақани янада кучайтириш, омманинг ижодий активлигини ривожлантириш, корхоналаримизда меҳнат унумини тобора оширишга, коммунистик жамият қурилиши сур'атларини тезлатишга ёрдам беради.

(«ПРАВДА»нинг 15 сентябрьдаги бошмақоласи).

Ўзбекистон ССР областьларида 1950 йил 15 сентябрьгача пахта тайёрлашнинг бориши ҳақида

М А' Л У М О Т

(процент ҳисоби блан)

Областьлар	мавсум бошидан бери	бир кунлик ўсиш	Областьлар	мавсум бошидан бери	бир кунлик ўсиш
Бухоро	29,06	2,09	Самарқанд	10,46	1,38
Сурхондарʼё	17,67	1,54	Қорақалпоғистон АССР	9,96	1,22
Фарғона	17,60	1,83	Тошкент	7,48	1,08
Андижон	16,31	1,78	Совхозлар	7,40	0,95
Наманган	15,28	1,81	Республикада ҳаммаси	15,08	1,59
Хоразм	14,97	1,75			
Қашқадарʼё	14,43	1,44			

Пахта териш ва тайёрлашда илғорларга тенглашингиз!

Тошкент область, Оржоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозининг пахта далаларида. **Суратда:** (чапдан ўнгга, олдинги қаторда) 5-нчи бригаданинг энг яхши теримчилари **Р. Тўхтаназаров** ва **Б. Эрматов** ўртоқлар пахта теримида. **Ўнгда:** колхоз а'зоси **Жўра Мирзаев** терилган пахталарни бригада хирмонида қуритмоқда.

И. Глауберзон фотоси.

ЎНМИНГЧИЛАР ҚАТОРИ КЎПАЙМОҚДА

Колхозимиз «Совет» ва «Гулистон» колхозлари блан бирлашгандан кейин, пахта майдонимиз 611 гектарга етди. Биз бу йил пахта майдонининг қарийб 300 гектар кенгайишига қарамай, ҳар гектар ердан шартномадаги 29 центнер ўрнига 40 центнердан пахта топшириш мажбуриятини олдик.

Бу вазифани бекам-кўст бажариш учун колхозчиларимиз йил бошидан буён астойдил ҳалол меҳнат қилдилар.

Биз пахта учун курашнинг ҳал қилувчи даврига кирдик. Олдимизда мўл пахта ҳосилини қисқа муддатда сра нобуд қилмай давлатга топширишдек муҳим сиёсий хўжалик вазифа туради. Биз бу вазифани ҳам большевикчасига бажо келтириш учун Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитетининг «1950 йилги пахта ҳосилини териш ва тайёрлашни уюштириш ҳақида» деб чиқарган Қарори асосида пахта йиғим-теримига тайёрлик кўрдик. Йиғим-терим плани ишлаб чиқилди. Бу план асосида давлатга пахта етказиб бериш юзасидан кундалик ва беш кунлик графиклар тузилди.

Планга мувофиқ, сентябрь ойида давлатга йиллик пахта тайёрлаш планининг 48 процентн миқдорида пахта беришимиз, Октябрь ойида 50 процент пахта тайёрлашимиз, ноябрьнинг дастлабки беш кунида 2 процент миқдорида пахта топшириб, Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 33 йиллиги шарафига пахта тайёрлаш планимизни тўла бажаришимиз керак.

Йиғим-теримга киришиш олдидан колхозчиларнинг умумий йиғилишини чақириб, планни тушунтирдик, бу планни амалга ошириш учун пахта теримига ажратилган 400 колхозчи кундалик териш нормасини тўла ва ошириб бажармоғи лозим. Биз аввалги йилларда бир мавсумда беш минг килограмм ва ундан ҳам ортдириб пахта терган стахановчи теримчиларимиз Олима Фозилова, Марзия Мустафоева, Зайнаб Ғафурова, Хайри Қурбонова ва бошқаларнинг иш тажрибасини оммалаштиришни, ҳарбир колхозчи илғорларга етиб пахта теришини та'минлашни ўз олдимизга вазифа қилиб қўйдик. Теримолди йиғилишида 15 колхозчи мавсумда 9—11 минг килограмм ва 50 колхозчи 5—7 минг килограмм пахта теришга аҳд қилди.

Теримнинг дастлабки беш кунида—1 сентябрьдан 5 сентябрьгача йиллик планнинг 6 процентн миқдорида пахта терилиб, давлатга топширилди. Шундан кейин колхоз бошланғич партия ташкилоти коммунистлар блан колхоз активларининг бирлашган мажлисини чақириб, биринчи беш кунликнинг якунини муҳокама қилди. Партия ташкилотининг мажлисида кунига 2—2,5 процент миқдорида пахта тайёрлаш қат'ий вазифа қилиб қўйилди. Шундан кейин терим сур'ати кучайди. 7—10 мингчилар ҳаракатига аввал 15 колхозчи қўшилган бўлса, ҳозир уларнинг сони 98 кишига етди. Бешмингчиларнинг сони эса 150 кишидан ошиб кетди. Улар кундалик нормани бир ярим—икки ҳиссадан бажариб, 100—110 килограммдан ошириб пахта термоқда. 98 колхозчи кунига 3 — 4 нормадан, 126 колхозчи бир—бир ярим нормадан ишламоқдалар. Шу кунларда колхозимизда ҳар куни 28.400 килограммгача пахта терилиб, давлатга топширилмоқда. Бу бизни сра мағрурлантираолмайди. Чунки 28.400 килограмм пахта йиллик планимизнинг 1,6 процентини ҳам қопламайди. Шунинг учун ҳам биз янги график асосида теримчилар сонини 393 кишидан 561 кишига етказиб, ҳар кун 2 процентдан кам пахта термаслик учун курашмоқдамиз.

Биз бу дастлабки муваффақиятларга колхозда мустаҳкам интизом ўрнатиш ва колхозчиларнинг унумли ишлаши учун барча шароитни яратиб бериш орқасида эришдик. Теримчиларнинг ҳаммаси этак блан та'минланган. Стахановчи ўнмингчи теримчиларнинг кўпида иккитадан этак бор.

Колхозчиларимиз бу йил пахтадан юқори ҳосил етиштирдилар. Биз пахта далаларида Октябрьолди мусобақасини кучайтириб йиллик пахта тайёрлаш планимизни узоғи блан 5 ноябрьда бажариб, улуғ байрамни муносиб кутиб оламиз.

Раззоқ ШОЙМОНОВ.

Қашқадарʼё область, Китоб районидаги Калинин номли колхознинг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

Октябрьолди социалистик мусобақасини кучайтирамиз

Бухоро область Шофрикон район партия комитетининг секретари ўртоқ Қодир ФОЗИЛОВ блан суҳбат

Шофрикон район колхозчиларининг фидокорона меҳнатлари натижасида бу йил мўл пахта ҳосили етиштирилди. Колхозларнинг йириклашувидан кейин механизацияни кенг ёйиш ва меҳнат интизомини мустаҳкамлаш учун катта имконият туғилди.

Илгари районимизда 60 та майда колхоз бўлиб, бундан фақат 32 тасида бошланғич партия ташкилоти бор эди. Буларнинг кўп қисми оз сонли, ташкилий жиҳатдан кучсиз эдилар. Йириклашишдан кейин колхозларнинг сони 20 тага келди. Буларнинг 9 тасида партия бюроси, 11 тасида бошланғич партия ташкилоти тузилди. Коммунистларнинг колхоз ишлабчиқаришида авангардлик ва ташкилотчилик роли ошди.

Партия ва ҳукумат қарорига жавобан район бўйича 100 колхозчи мавсумда 10 минг килограммдан, 387 киши 7 минг килограммдан, 718 киши беш минг килограммдан пахта териш мажбуриятини олди. Барча колхозлар 1 сентябрьдан ялпи теримни бошлаб юбордилар. Теримчилар Октябрьолди социалистик мусобақасига жалб этилди. Пахта теримида қатнашаётган колхозчиларга маданий-маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш, болалар боқчаси ва яслилари ташкил этишда ҳам колхоз партия ташкилотлари етакчилик қилмоқдалар. Ҳозир районда меҳнатга қобилиятли колхозчиларнинг 90 проценти пахта теримида кунлик нормани тўла ва ошириб бажармоқда. Шунинг натижасида районимиз сентябрьнинг биринчи бешкунлигида териш ва тайёрлаш графигини 130 процент, иккинчи бешкунлигида 146 процент бажарди. Ҳозир ҳар куни йиллик планнинг 3 проценти миқдорида пахта тайёрланаётир. Теримга ажратилган 8160 кишидан 1558 киши ҳар куни икки норма, 890 киши уч норма бажармоқда. Бир кунда терилган пахта ҳарбир теримчига ўрта ҳисобда 68 килограммдан тўғри келади.

Районимизда пахта тайёрлаш сур'атини сра кўрилмаган даражада юқори сур'ат блан олиб бораётган ва давлатга ҳар куни графикда белгиланганидан анча кўп пахта топшираётган колхоз, бригада ва звенолар жуда кўп ҳисобланади. Тезгузар қишлоқ советидаги Сталин номли, Шўробод қишлоқ советидаги Сталин номли колхозлар йиллик пахта тайёрлаш планларини ҳозирнинг ўзидаёқ 40 — 50 процентдан бажардилар.

Районимизнинг пахтакорлари бу йил ҳар гектар ердан камида 26 центнердан пахта ҳосили бериш мажбуриятини олганлар. 14 сентябрьгача биз давлат блан тузилган шартномани 35 процент бажардик.

Районимизнинг ватанпарвар колхозчилари давлатга кўп пахта етказиб бериш иштиёқи блан ишламоқдалар. Шу кеча-кундузда пахтакорларимиз орасида Октябрьолди социалистик мусобақаси тобора кенгаймоқда. Колхозчилар Октябрь социалистик революциясининг 33 йиллиги байрами шарафига энг узоғи блан районда йиллик планни 1 ноябрьгача бажариш учун курашмоқдалар.

Социалистик мусобақада коммунистлар ва комсомоллар олдинги сафда бормоқдалар. Улар пахтакорларнинг ўз устларига олган мажбуриятларини муддатидан илгари тўла ва ошириб бажаришда авангардлик ролини ўйнамоқдалар.

И Л Ғ О Р Т Е Р И М Ч И Л А Р

Фарғона область, Киров районидаги Сталин номли колхоз ҳар куни давлатга 10 тонна пахта топшириши керак. Колхозда пахта териш ва давлатга топшириш ишлари намунали уюштирилди. Колхозчиларга яхши шароит туғдирилди. Шунинг натижасида ҳозир 95 теримчининг ҳар бири кунига 190—200 килограммдан пахта термоқда.

Колхоз ҳар куни давлатга 22—23 тонна пахта топширмоқда. Колхознинг сентябрьнинг биринчи ўн кунида топширган пахтаси йиллик планнинг 23 процентини ташкил қилди. Ҳозир йиллик план 30 процент бажарилди.

Э. МУҚИМОВ.

АСОСИЙ КУЧЛАР ТЕРИМГА ТОРТИЛМАГАН

(«Қизил Ўзбекистон»нинг Сурхондарʼё область мухбиридан)

Минор қишлоқ советидаги «Коммунизм» колхози «Ленинград» колхози блан бирлашди. Натижада, ма'мурий-идора ходимлари қисқартирилиб, далада ишловчилар кўпайди, транспорт кучлари ортди.

Йириклаштирилган ва гектаридан 25 центнердан ингичка толали пахта етиштириш мажбуриятини олган бу колхозда пахта топшириш қизғин бораётир. Сентябрь ойининг биринчи ўн кунлик графиги ошириб адо этилди. Соат Жўраев, Тўба Қулиев бошлиқ бригадалар кунига 2—2,5 процент пахта термоқдалар. Улжон Оллобердиева, Ибод Хўжанова сингари теримчилар кунлик нормани икки-уч баравар бажараётирлар.

Колхоз правлениеси (раиси Қурбон Маматқулов, бошланғич партия ташкилотининг секретари Қоржовди Саидназаров ўртоқлар) терим сур'атини янада тезлатиш ва сентябрьда йиллик планнинг камида 50 проценти миқдорида пахта тайёрлаш учун зарур тадбирларни кўрмоқда. Теримчилар орасида беш-еттиминг килограммчилар ҳаракати кучайтирилди, меҳнатни уюштириш ва унга ҳақ тўлаш яхшиланди. Колхозчиларнинг ишлаган меҳнат кунларига ҳафтада бир марта аванс берилмоқда. Бригадаларда кўчма болалар яслиси, иссиқ овқат ташкил қилинди. 511 та теримчи учун 800 та учхоналик этак олинди. Бригада ва звеноларга пахта териш ва топшириш юзасидан қат'ий графиклар берилди ва уларнинг бажарилиши доим назорат қилиб борилмоқда.

Шу қишлоқ советидаги энг йирик «Социализм» колхози ҳам пахта ҳосилини йиғиб-териб давлатга топширишни яхши уюштирган. Колхоз ҳар куни қабул пунктига 20—25 тоннадан пахта топшираётир.

Лекин Жарқўрғон районидаги кўпчилик колхозларда пахта териш ва топшириш қониқарсиз бормоқда. Айниқса, Жарқўрғон қишлоқ советидаги Сталин номли, Тельман номли, Қумқўрғон қишлоқ советидаги Жданов номли, Оққўрғон қишлоқ советидаги «Большевик», «1 Май», Жалойир қишлоқ советидаги «Қизил Октябрь» колхозларида терим сур'ати жуда суст. Пахта чамандек очилгани ва ишчи кучи, транспорт воситалари етарли бўлгани ҳолда, кунига графикнинг ярмиси ҳам бажарилмаётир. Натижада, районда сентябрьнинг биринчи 10 кунлик графиги барбод этилди. Район йиллик планнинг энди 7,9 проценти миқдорида пахта топшириб, Сурхондарʼё областидаги бошқа районларга қараганда орқада қолаётир.

Областьнинг йирик пахтакор районларидан бири ҳисобланган Жарқўрғонда пахта териш ва тайёрлашнинг бу қадар суст бораётганлигига сабаб—мавжуд имкониятлардан тўғри фойдаланмасликдир. Район партия ва совет ташкилотлари асосий кучларни пахта йиғим-теримига сафарбар этиш, илғорлар тажрибасини кенг ёйиб, социалистик мусобақани кучайтириш ўрнига, колхоз ва қишлоқ советлари раисларини район марказига чақириб, тез-тез бюро мажлиси, кенгашлар ўтказиш блан қаноатланмоқдалар. Кейинги кунларда уст-устига бирнеча бор мажлис ва кенгашлар ўтказилди. Аммо бу тадбирлар амалий ишга, терим сур'атини оширишга ҳечбир та'сир этмаётир.

Райондаги Тельман номли колхозда ишга ярокли 800 дан ошиқ киши бўлгани ҳолда, ҳар куни 400—450 киши пахта теради. Бу колхозда 62 звено бошлиғидан фақат уч киши пахта теришда қатнашади. Колхоздаги эркаклар иккинчи даражадаги ишларга банд қилиб қўйилган.

Ўртоқ Бозор Оллоев раислик қилаётган бу колхозда пахта териш ва тайёрлаш сур'ати тобора кўтарилиш ўрнига, аксинча, сусайиб бормоқда. Масалан, сентябрьнинг биринчи бешкунлигида ўрта ҳисоб блан ҳарбир киши 30 килограммдан пахта терган бўлса, иккинчи бешкунликда атиги 25 килограммдан терди. Жума Эрматов, Жўра Дўстназаров бошлиқ бригадалардаги колхозчиларнинг кунлик терган пахтаси ҳарбир кишига 15—16 килограммдан ҳам тўғри келмайди. Бунинг сабабини колхоз раиси ўртоқ Оллоевдан сўрагaнингизда, «пахта яхши очилгани йўқ», деб жавоб беради. Ҳолбуки, далада пахталар қийғос очилиб ётипти. Норхол Жумакелдиева, Ўғил А'замова, Баҳор Эсонова, Хумор Бўронова каби теримчилар ҳар куни нормани икки баравар бажарадилар.

Қолоқликка ва йиллик планнинг энди 8 проценти миқдорида пахта тайёрланганига асосий сабаб—теримчилар орасида меҳнат интизомининг бўшлиги, социалистик мусобақа ишларининг сустлигидир. Колхозда «бино йўқ» деган баҳона блан бригадаларда болалар яслиси ташкил этилмаган, далада умумий овқатланиш йўлга қўйилмаган.

Бўри Маматмуродова, Жуман Бозорова, Қизларой Шерматова, Улаш Қиличева сингари прогулчиларга нисбатан ҳечқандай та'сирий чоралар кўрилмади. Теримчилар устидан назорат ўрнатилмаган. Пахта тераётган 441 кишидан бор-йўғи 56—60 киши кунлик нормасини бажармоқда.

Тельман номли колхоз партия ташкилотида 19 коммунист ва комсомол ташкилоти ҳисобида 52 комсомол бор. Лекин пахта йиғим-теримида коммунист ва комсомолларнинг авангардлик роли сезилмайди. Колхоздаги коммунистлардан бирор киши ҳам пахта термайди. Колхозда оммавий-сиёсий ишлар кучайтирилмаган. Деворий газета ва «Жанговар варақа» чиқарилмайди, агитпункт номигагина бор, дала шийпонлари жиҳозланмаган.

Жарқўрғон қишлоқ советидаги Сталин номли, Энгельс номли колхозларда ҳам аҳвол шундай. Сентябрьнинг 10 куни ичида 7,5 процент пахта топширган Сталин номли колхозда (раиси ўртоқ Омонов) кунлик график бажарилмаётир. 455 киши 70—75 центнер пахта теради. Бу—ҳарбир кишига кунига 20 килограммдан ҳам тўғри келмайди.

Районнинг айрим колхозларида ҳозирданоқ пахтанинг чўкиб қолишига йўл қўйилмоқда. Энгельс номли колхозда учта юк машина ва 37 та от-арава бўлишига қарамай, 16.730 килограмм пахта тўпланиб қолган.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитетининг пахта териш ва тайёрлаш ҳақидаги Қарорида пахтани саноат сортларига қараб териш қат'ий та'кидлаб ўтилган. Аммо Жарқўрғон районида бунга етарли аҳамият берилмаётир. Колхоз далаларида яхши етилиб очилган пахта кўп бўлгани ҳолда, шу кунгача ярим процент ҳам отбор сорт пахта тайёрлангани йўқ. «Большевик», Тельман номли колхозлар эса иккинчи сорт пахта топширмоқдалар.

Пахта яхши очилган ва ишчи кучлари етарли бўлган Жарқўрғон районида ҳар куни 2 процент ва ундан ҳам ошириб пахта тайёрлаш имконияти бор. Район партия, совет ташкилотлари ва тайёрлаш органлари йиғим-теримнинг дастлабки кунларидаги нуқсонларни дарҳол тугатишлари, бутун куч ва имкониятларни пахта териш ва тайёрлашга сафарбар этишлари керак.

Л. ЭРГАШЕВ.

ПАРТИЯ ТУРМУШИ

Илмий билимлар пропагандасини кучайтириш— партия ташкилотларининг муҳим вазифаси

Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитетининг VI пленуми меҳнаткашлар ўртасида олиб борилаётган оммавий-сиёсий ишлар соҳасидаги бирқанча камчиликларни очиб ташлади. Пленум республика партия ташкилотларининг айниқса қишлоқларда сиёсий тарбиявий ишларни қониқарсиз йўлга қўйганлигини қаттиқ танқид қилди. Пленум қарорларида кўрсатиб ўтилган камчиликлар Бухоро область партия ташкилотларида ҳам мавжуддир. Областьда сиёсий-оммавий ишлар яхши йўлга қўйилмаганлиги натижасида ба'зибир кишилар онгида эскилик сарқитлари, диний урф-одатларга берилиш ва бошқа шу каби фактлар рўй бермоқда.

Партия ташкилотларининг энг муҳим вазифаси омманинг онглилигини ошириш, кишиларни диний сарқитларга қарши муросасизлик руҳида тарбиялашдир. Партия ташкилотлари большевистик пропаганданинг ҳамма соҳаларини, айниқса лекция пропагандасини кучайтириб, диннинг реакцион синфий моҳиятини очиб ташлашлари, динга қарши пропагандани тобора кучайтиришлари керак.

Ўзбекистон Коммунист (большевик)лар партиясининг X с'езди меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш, эски диний урф-одатларга, капитализмнинг кишилар онгидаги сарқитларига қарши кескин курашни республика партия ташкилотлари олдига асосий вазифалардан бири қилиб қўйди. Область партия ташкилоти бу соҳада анча ишлар қилди. Областьдаги партия, совет ташкилотларининг раҳбарлари динга қарши темаларда лекция ва докладлар ўтказиб, меҳнаткашлар оммаси ўртасида Марксизм-ленинизм классикларининг дин ва унинг реакцион моҳиятини очиб ташловчи асарларини кенг тушунтириб бердилар. Масалан, Қоракўл район партия комитетининг секретари ўртоқ Раҳимбердиев бирнеча ташкилот ва корхонада, кишилар онгидаги диний сарқитларга қарши кураш тўғрисида лекциялар ўқиди.

Область партия ташкилотига динга қарши пропаганда олиб боришда сиёсий ва илмий билимларни тарқатувчи жамиятнинг область бўлими катта ёрдам кўрсатмоқда. Жамият а'золари табиий илмий темаларда ва динга қарши темаларда жуда кўп лекциялар ўқидилар. Шу йилнинг 7 ойи ичида жамият а'золари шаҳар ва қишлоқларда «Марксизм-ленинизм дин тўғрисида», «Ерда ҳаётнинг пайдо бўлиши ҳақида фан ва дин», «Фан ва хурофот», «Ислом динининг келиб чиқиши ва унинг реакцион моҳияти» каби темаларда 700 га яқин лекция ўқидилар.

Областьда динга қарши темаларда лекциялар ўқишда ўқитувчилар, врачлар, қишлоқ хўжалик мутахассислари партия ташкилотларига яқиндан ёрдам бермоқдалар. Областьдаги пединститут илмий ходимлари — Ҳакимов, Мусаев, Нуриллаев ва бошқа ўртоқлар динга қарши темаларда жуда кўп лекциялар ўқидилар.

Колхозларнинг йириклашиши блан бирга, колхоз бошланғич партия ташкилотлари янада мустаҳкамландилар. Энди колхоз партия ташкилотларининг ташкилий ва оммавий-сиёсий ишлар блан шуғулланишлари учун барча имкониятлар мавжуддир. Лекин Ғиждувон район, Қорахони қишлоқ советидаги Сталин номли, Улфатбиби қишлоқ советидаги Ленин номли колхозларнинг бошланғич партия ташкилотлари динга қарши пропаганда масалаларига яхши аҳамият бермаётирлар.

Область ва район партия комитетларининг яқинда бўлиб ўтган пленумлари жойларда тарбиявий ишларни янада кучайтириш тўғрисида амалий кўрсатмалар берди. Аммо областьдаги колхоз ва район партия ташкилотлари бу соҳада ҳозирги кундаги талабларга тўлиқ жавоб берарли даражада ишлаётганлари йўқ. Айрим район партия комитетлари кишилар онгидаги диний сарқитларга қарши кураш масаласига яхши э'тибор бермаётирлар. Свердлов, Рометон ва бошқа район партия комитетлари оммавий-сиёсий ишларга раҳбарликни заифлаштириб юбордилар. Бу районлардаги партия раҳбар ходимлари динга қарши темаларда лекциялар ўқимаётирлар, динга қарши пропаганда ишига агитатор ва активларни жалб қилмаётирлар.

Айрим раҳбар ходимлар диний расм-одатларни ижро этишда ўзлари ташкилотчилик қилмоқдаларки, буни ҳеч кечириб бўлмайди. Рометон районидаги «Янги ҳаёт» колхозининг раиси, партия а'зоси Эргашев эскича ҳайит куни уйида «ҳатми-қур'он» ўқитиб, диндор Хўжаевга зиёфат берган. Ғиждувон районидаги Димитров номли колхознинг раиси Раҳматов колхоз территориясига диний домла Обидовни кўчириб келтирган ва унга томорқа берган. Обидов ва унинг оиласи колхоз ишларига мутлақо қатнашмайдилар.

Бу аҳволлар район партия комитети (секретари ўртоқ Насриддинов) меҳнаткашларни тарбиялаш масаласига яхши э'тибор бермаётганлигини, қолоқ кишилар ва ба'зибир раҳбар ходимларнинг диний урф-одатларга берилиш фактларига муросачилик блан қараб келаётганини кўрсатади.

Ба'зи район ва колхоз партия ташкилотлари эскилик сарқитларига, диний урф-одатларининг ижро қилинишига нисбатан бетараф бўлиб келмоқдалар. Улар ўртоқ Сталиннинг партия динга нисбатан бетараф бўлаолмайди ва у ҳарқандай ва ҳархил диний хурофотга қарши, динга қарши пропаганда олиб боради, чунки партия фан тарафдоридир, диний хурофот эса фанга қаршидир, деган кўрсатмаларини унутмоқдалар.

Марксизм-ленинизм асосчилари оммани тарбиялаш масаласига катта аҳамият бериб келадилар. Улар диннинг реакцион моҳиятини очиб ташлаш керак, оммани коммунистик руҳда тарбиялаш керак, деб та'лим берадилар. Шунинг учун ҳам халқни коммунистик руҳда тарбиялаш — партия ташкилотларининг энг муҳим вазифаларидан биридир.

Область партия комитети динга қарши пропагандани янада кучайтириб, бу ишга ишлабчиқариш илғорларини ва партиясиз активларни, зиёлиларни айниқса ёшларни кенг жалб қилиши лозим. Партия ташкилотлари эскилик сарқитларига қарши курашни кенгайтириб юборишлари зарур.

Аммо ба'зи район партия комитетлари бу масалага яхши э'тибор бермаётирлар. Айниқса, областьнинг Свердлов, Қизилтепа, Вобкент, Рометон ва бошқа район партия ташкилотлари зиёлилар блан ишлаш, уларни жамоат ишларига актив қатнаштириш масаласига э'тиборсизлик блан қараб келаётирлар. Шунинг учун ҳам ба'зи зиёлилар ўртасида диний хурофотга берилиш ҳоллари ҳамон учрамоқда.

Динга қарши пропагандани кучайтириб юбориш республика ташкилотларининг актив ёрдам беришларига ҳам боғлиқдир. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги радио-ахборот комитети, Маданий-оқартув муассасалари комитети, Сиёсий ва илмий билимларни тарқатувчи жамият бу ишда область партия комитетига яхши ёрдам бермаётирлар. Радио-ахборот комитети динга қарши темаларда лекциялар бериб турмайди. Сиёсий ва илмий билимларни тарқатувчи жамият эса бу темаларда лекция ўқиш учун областьга малакали лекторларни жуда кам юборади.

Республика ва область газеталари ўз саҳифаларида динга қарши темаларда пропагандистларга ёрдам тариқасида материалларни жуда кам босиб чиқармоқдалар.

Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитетининг VI пленуми меҳнаткашлар ўртасида сиёсий-оммавий ишлар соҳасидаги бундан кейинги вазифаларни аниқ ва равшан кўрсатиб берди. Бу соҳада омманинг онглилигини ошириш ва динга қарши пропагандани кучайтириш, унинг ғоявий савиясини ошириш энг муҳим вазифалардан биридир. Бухоро область партия комитети қишлоқларда динга қарши пропаганда олиб боришда ўз ишида бурилиш ясайжак.

А. ҚУЧҚОРОВ.

Ўзбекистон К(б)П Бухоро область комитетининг секретари.

Партия маорифи шохобчаларида янги ўқув йилига тайёргарлик

Тошкент партия ташкилотлари партия маорифи шохобчаларида янги ўқув йилига қизғин тайёрланмоқдалар. Пойтахтдаги корхона ва ташкилотларда «ВКП(б) тарихи қисқа курси»ни, Совет халқининг улуғ доҳилари В. И. Ленин ва И. В. Сталин таржимаи ҳолларини ўрганиш тўгараклари ва сиёсий мактаблар янгидан ташкил қилинди. Ҳозир бу мактаб ва тўгаракларга пропагандист ва консультантлар танланиб, улар партия бюроларида тасдиқланди. Шунингдек, марксизм кечки университети ва унинг филиалига коммунистлардан жуда кўп ариза тушди. Ҳозир университетнинг биринчи курсига 450 киши қабул қилинди.

Шаҳар партия комитети ҳузурида шу йил ёз ойларида сиёсий мактаб ва тўгарак раҳбарларининг уч ойлик курси ўтказилди. Бунда ўз ишларидан ажралмаган ҳолда 400 га яқин киши ўқиди. Пропагандистлар бу ўқув даврида Ленин — Сталиннинг энг муҳим ва машҳур асарлари тўғрисида бирнеча лекция эшитдилар. Шунингдек, курсда партия, совет давлатимизнинг ҳозирги сиёсатига доир ва халқаро аҳвол тўғрисида лекциялар ўтказилди.

1 сентябрьдан бошлаб район партия комитетларида сиёсий мактаб ва тўгарак раҳбарлари учун доимий семинарлар ўтказилмоқда.

Ш. АЙРОПЕТЯНЦ.

☆

Жалақудуқ район, Жалақудуқ қишлоқ советидаги Димитров номли колхознинг партия ташкилоти партия маорифи шохобчаларида янги ўқув йилига тайёргарликни қизитиб юборди. Бу йил колхозда «ВКП(б) тарихи қисқа курси»ни ўрганиш тўгараги очилди. Ўтган йили сиёсий мактабда ўқиган 21 коммунист «ВКП(б) тарихи қисқа курси»ни ўрганмоқда.

Машғулотга жалб этилган коммунистлар учун ҳар турли китоблар, ўқув қўлланмалари тайёрлаб қўйилди. Машғулотларни ўтказиш учун янги бино ажратилди.

Булардан ташқари, колхоз кутубхонаси ўқувчилар учун марксизм-ленинизм классикларининг асарларини ва 11.800 сўмлик ҳар турли янги китоблар сотиб олди.

М. ИНОМОВ.

☆

Тошкентдаги «Под'ёмник» заводининг партия ташкилоти партия ўқувига пухта тайёргарлик кўрмоқда. Ҳозир икки жойда «ВКП(б) тарихи қисқа курси»ни ўрганиш тўгараги, битта сиёсий мактаб ва И. В. Сталиннинг таржимаи ҳолини ўрганиш тўгараги ташкил қилинди. Тўгарак ва сиёсий мактабларда машғулотларни олиб бориш учун малакали пропагандистлардан Землянкин, Макаров, Андреев, Галустиян ўртоқлар белгиланди.

Машғулот ўтказиш учун ҳозирдан алоҳида хона ажратилди, ўқув китоблари тайёрланиб қўйилди.

«Под'ёмник» заводида марксизм-ленинизм назариясини мустақил ўрганучилар ҳам кўп сонни ташкил қиладилар. Марксизмни мустақил ўрганучилар учун алоҳида план тузилиб, уларга тарқатилди.

Ф. РАҲМАТУЛЛИН.

Сталин замонасининг буюк иншооти—Бош Туркман каналини бутун мамлакат қуради

☆

Канал қурилишида актив қатнашамиз

Тошкент магистрали депосидаги темирйўлчилар СССР Министрлар Советининг Бош Туркман каналини қуриш тўғрисидаги Қарорини зўр иштиёқ блан муҳокама қилмоқдалар. Темирйўлчилар бу тарихий Қарорни қизғин ма'қуллаб, Сталин замонасининг буюк иншоотини қуришда актив қатнашишга тайёр эканликларини билдирмоқдалар.

Тошкент-товар станцияси тепловоз депосининг старший машинисти А. А. Беседин қуйидагиларни айтди:

— Биз, транспорт ходимлари Ўрта Осиё чўлларининг табиатини ўзгартириш соҳасидаги ишлар жуда кенг миқ'ёсда амалга оширилаётганлигини яққол кўриб турибмиз. Мен ўз тепловозимни бошқариб борганимда Мирзачўлнинг ҳали яқиндагина дашт-биёбондан иборат бўлган неча километрлаб ерларида энди янги ирригация каналлари қурилганлигини, бу каналлар атрофидаги ерлар пахтазорларга, боғ ва узумзорларга айлантирилганлигини, обод колхоз посёлкалари барпо қилинганлигини томоша қилиб ўтаман. Эндиликда, Бош Туркман каналини қуриш тўғрисида Қарор чиқарилганидан кейин, чўлларга ҳужум янада кучайтирилади. Канал қуриш учун биз, темирйўлчилар янада зўр ғайрат блан ишлашимиз керак. Мен поезднинг техника тезлигини соатига 3 километр ошириш ва ҳар ойда тежалган ёнилғи блан 6 составни бошқариб бориш мажбуриятини оламан.

Шу деподаги тепловоз машинисти А. Исмоилжонов бундай деди:

— Биз Бош Туркман каналига керакли юкларни ғоят тез сур'атлар блан етказиб берамиз. Депомизнинг коллективи йил охиригача тежалган ёнилғи блан юзларча поездни бошқариб боришга ва'да берди.

Қизил Ўрда, Арс, Урсатьевск темирйўлчилари ва Тошкент магистралидаги бошқа станцияларнинг темирйўлчилари Бош Туркман каналини қуриш тўғрисидаги хабарни эшитиб, жуда хурсанд бўлдилар. Ҳамма ерда янги қурилишга юбориладиган юкларни ўз вақтида етказиб бериш учун оширилган мажбуриятлар олинмоқда. (ЎзТАГ).

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН ПОЙТАХТИДА

НУКУС, (ЎзТАГ). СССР Министрлар Советининг Бош Туркман каналини қуриш тўғрисидаги Қарори Қорақалпоғистон пойтахтидаги ватанпарварларнинг ғайратига-ғайрат қўшди. Корхоналар, муассасаларда, шаҳар атрофидаги колхозларда митинг ва йиғилишлар ўтказилмоқда. Бу митинг ва йиғилишларнинг қатнашчилари Ўрта Осиё республикаларини янада яшнатиш тўғрисида ғамхўрлик қилаётганликлари учун большевиклар партиясидан, совет ҳукуматидан ва улуғ Сталиндан миннатдор эканликларини изҳор қилмоқдалар.

Моторремонт заводи коллективининг йиғилишида контроль мастер Александр Займус бундай деди:

— Шаҳримизга яқин жойда Сталин замонасининг ажойиб иншоотларидан бири — Тахиатош тўғони қурилади. Бош Туркман канали шу тўғондан бошланади. Сталинча ғамхўрликка жавобан ғайратимизга-ғайрат қўшиб ишлаймиз, республикадаги МТС лар учун керакли трактор моторларининг ремонтини тезлатамиз.

Шаҳар атрофидаги 1-нчи Май номли колхоз а'золарининг йиғилишида, ҳозирги вақтда пахта теримида бир ярим-икки норма бажараётган звено бошлиғи Камигул Абдираимова гапирди.

— Фақат бизнинг мамлакатимиздагина, — деди у, — бундай катта иншоотни қуриш мумкин. Бош Туркман каналининг қурилиши натижасида республиканинг халқ хўжалиги янада тез ривожланади. Биз, пахтакорлар ўртоқ Сталиннинг ғамхўрлигига пахта тайёрлаш планини ошириб бажариш блан жавоб қайтарамиз.

☆

Социализм мамлакатининг янги буюк иншооти

Москва меҳнаткашлари СССР Министрлар Советининг Бош Туркман канали қуриш тўғрисидаги Қарорини ўз социалистик Ватани учун зўр фахрланиш ҳислари блан ма'қулладилар. Ишчилар, зиёлилар бу ҳушхабарни совет кишиларининг фаровонлиги тўғрисида, мамлакатимизни янада яшнатиш тўғрисида қилинаётган сталинча ғамхўрликнинг янги намунаси деб билдилар.

Москвадаги «Серп и Молот» металлургия заводининг цехлари, участкалари, бригадаларида 12 сентябрь кечқурун катта жонланиш ҳукм сурди. Тинчлик вахтасида туриб ишлаётган пўлат эритувчилар ва вальцовшиклар коммунизмнинг буюк иншоотлари учун яхши сифатли пўлат тайёрламоқдалар. Кўп металл эритаётган мастер Тихон Дроздов совет ҳукуматининг янги қарорини ўқиб чиққанидан кейин қуйидагиларни айтди:

— Америка империалистлари Қурия халқининг қонини тўкиб, янги жаҳон урушини бошлашга интилаётган бир пайтда совет халқи ўзининг бутун кучини тинч ижодий меҳнатга сафарбар қилмоқда. Яқинда Волгада иккита йирик гидроэлектростанция—Куйбишев ва Сталинград гидроэлектростанциялари қурилажагини билган эдик. Эндиликда Бош Туркман канали қурилиши тўғрисида қарор қабул қилинди. Совет мамлакатининг пўлат эритувчилари ғайратларига-ғайрат қўшиб ишлайдилар. Мен бу йил пландан ташқари юз тонналаб пўлат эритдим. Мен бугун графикда кўрсатилганидан кўпроқ пўлат топширдим. Бу эса совет ҳукуматининг тарихий қарорига менинг жавобимдир. Менинг ўртоқларим ҳам совет ҳукуматининг бу Қарорига шундай жавоб қайтарадилар.

Москвадаги Сталин номли автомобиль заводининг ишчилари, мастерлари, инженерлари якдиллик блан шундай демоқдалар:

— Ҳукуматнинг Волгада ва Туркманистонда йирик иншоотларни қуриш тўғрисидаги Қарорлари совет кишиларини севикли Ватанимизнинг шон-шуҳратини янада ошириш учун янги меҳнат зафарларига илҳомлантиради.

Наладчик — бригадир А. Сметанин бутун коллективнинг фикрини изҳор қилиб бундай деди:

— Автозавод коллективи бу иншоотлар учун, доҳи Сталин чизиб берган ҳамма режаларни амалга ошириш учун ҳарқандай заказни бажаришга тайёрдир. Автозавод коллективи Куйбишев ва Сталинград гидроэлектростанцияларига автомобильлар юборди. Завод коллективи Туркманистондаги янги иншоотга ҳам Ватанимиз талаб қилган ҳамма нарсани етказиб беради.

Л. М. Каганович номли 1-нчи подшипник заводининг ҳамма цехлари ва бўлимларида танаффус вақтида суҳбатлар ўтказилди. Стахановчилар янги буюк иншоотлар учун а'ло сифатли подшипниклар тайёрлаймиз, ҳамма топшириқларни муддатидан илгари бажарамиз, демоқдалар. (ТАСС).

Туркман халқининг орзу-тилаклари амалга ошмоқда

Туркманистон меҳнаткашлари СССР Министрлар Советининг Бош Туркман каналини қуриш тўғрисидаги Қарорини Ватанимизни яшнатиш ҳақида, Совет Туркманистонининг халқ хўжалиги ва маданиятини янада ривожлантириш тўғрисида қилинган сталинча ғамхўрликнинг яққол намунаси деб биладилар. Халқимизнинг сув тўғрисида, чўлларни бўйсундириш ҳақида асрлар бўйи юракда сақлаб келган тилаклари амалга ошмоқда. Бундан бирнеча ўн йил муқаддам амалга ошмайдиган бўлиб кўринган ишларни ҳозирги кунда совет халқи большевиклар партиясининг раҳбарлиги остида бажармоқда. Яқинда Қорақумда жуда катта ишлар бошланиб кетади. Бирнеча йилдан кейин Амудар'ё қумлик саҳроларга сув чиқариб, даштларни яшнаб турган водига айлантиради.

Бош Туркман канали республиканинг саноати ва қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш учун кенг истиқбол очиб беради. Пахта майдонлари кенгаяди, қоракўл ва саражи қўйлари кўп марта ортади. Ғарбий Туркманистон мамлакатимизнинг гуллаган районларидан бирига айлантирилади.

Биз, совет кишилари, улуғ Сталиннинг замондошлари, ажойиб бир даврда яшамоқдамиз. Бундан бирнеча куч илгари Волгада қуриладиган икки буюк иншоот ҳақидаги Қарорни ўқиган эдик, эндиликда энг катта гидроиншоотлардан бирини қуришда қатнашмоқдамиз. Бу иншоот Қорақум чўлларининг қиёфасини ўзгартириб юборади. Озод кишининг меҳнати табиатни бўйсундиришга қаратилган бизнинг мамлакатимиздагина бундай ишларни бажариш мумкин.

Зеберди БУРУНОВ.

Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

Ашхабод, 13 сентябрь. (ТАСС)

Туркманистон пахтакорлари тўғрисида сталинча ғамхўрлик

ҚУҲНА-УРГАНЧ, (Туркманистон ССР), 13 сентябрь. (ТАСС). Район колхозчилари янги катта иншоот — Бош Туркман канали қурилиши тўғрисидаги хабарни эшитиб жуда хурсанд бўлдилар. Колхозчилар шу ҳақдаги Қарорни радиодан эшитиб, буюк планнинг тафсилоти ҳақида ўзаро фикр юргиздилар.

Кўҳна-Урганч район партия комитетининг секретари ўртоқ Ражабов бундай деди:

— Район меҳнаткашлари Туркманистон пахтакорлари тўғрисида қилинган бу ғамхўрликдан бениҳоя хурсанд бўлдилар. Халқимизнинг асрлар бўйи орзу қилган тилаклари амалга оширилмоқда. Минг-минглаб гектар ерга сув чиқарилади.

«8 Март» колхоз чорвачилик фермасининг мудири Мамед Нуриев қуйидагиларни айтди:

— Районда жуда кўп қўй боқилмоқда. Яқин йиллар ичида бу жойларда бирнеча миллион гектар яйловларга сув чиқарилади. Бу эса чорвачиликни янада ривожлантириш учун жуда катта имконият беради.

Райондаги колхозларда кеча митинглар ўтказилди. Бу митингларга жуда кўп киши қатнашди. Колхозчилар совет ҳукуматининг янги Қарорини қизғин табрикламоқдалар.

АГИТАТОРЛАРГА ЁРДАМ

Пахта йиғим-терими вақтида нобудгарчиликка қарши кураш

Ҳарбир колхоз ва совхозда пахта йиғим-теримини тўғри уюштириш, пахта тайёрлаш планини бажариш ва келгуси йилда мўл ҳосил етиштириш учун катта аҳамиятга эга. Етиштирилган мўл ҳосилни ўз вақтида йиғиб-териб олиш, кузги шудгорни вақтида ўтказиш, ерларни текислаш, шўр ерларни ювиш, хуллас, кўкламда чигит экиладиган ерларни кузда тўла тайёрлаб қўйиш имкониятини беради.

Пахта йиғим-терими мўл ҳосил учун кураш юзасидан олиб борилган ишларни якунлайди. Йиғим-теримнинг пухта уюштирилмаслиги катта нобудгарчиликларга сабаб бўлади.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитетининг «1950 йилги ҳосилни йиғиб-териб олиш ва тайёрлашни уюштириш тўғрисида» деб чиқарган Қарорида пахта йиғим-теримини ўз вақтида юқори сифатли қилиб ўтказишнинг кенг программаси белгилаб берилган. Қарорда **«бу йил ҳарбир колхоз ва совхоз пахтанинг камида 80 процентини отбор, биринчи ва иккинчи сортлар блан, шу жумладан сентябрь ойида фақат отбор ва биринчи сорт блан териши ва давлатга топшириши энг муҳим ва мажбурий шарт деб ҳисоблансин»**, дейилган.

Йиғим-терим вақтида пахта кўпинча етилмаган ҳолида териш, ўз вақтида териб олинмаганлиги сабабли ерга тўкилиш, кўсаклар чириб қолиш, терим вақтида пахтани чаноқларда қолдириш, сортларни аралаштириб юбориш, ташиган вақтда тўкилиш каби йўллар блан нобуд бўлади.

Пахтани етилмасдан териш ҳосилни камайтиради ва унинг сифатини бузади. Федченко тажриба майдонида бу соҳада ўтказилган тажрибалар қуйидаги натижаларни берди. Етилган пахта ўз вақтида териб олинганда гектаридан 35,6 центнер ҳосил олинди. Шу участкада бирхил парвариш қилинган, лекин пахтаси етилиб улгурмасдан 7—10 кун илгари терилганда гектаридан 20,2 центнердан ёки 15 центнер кам ҳосил олинди. Шу блан бирга пахтанинг сифати ҳам анча пасайди.

Пахта тўла етилгандан кейин терилганда отбор, биринчи ва иккинчи сорт пахта 78 процентни, учинчи сорт пахта 4 процентни ва бошқа паст сортлар 8 процентни ташкил қилган бўлса, чала етилган пахтани терганда отбор, биринчи ва иккинчи сорт фақат 15 процент, учинчи ва тўртинчи сорт 85 процент бўлди.

Шундай қилиб, етилмаган пахтани териш ҳосилнинг кўп нобуд бўлишига олиб келади, унинг сифатини пасайтиради, шу блан колхознинг ва ҳарбир колхозчининг даромадини камайтиради. Йиғим-теримнинг яхши уюштирилмаганлиги пахта ҳосилига ва сифатига қандай ёмон та'сир қилганлигини кўрсатиш учун Фарғона область, Қува районидаги колхозлардан мисол келтириш мумкин.

Қува райони 1949 йилда Фарғона областида энг юқори ҳосил олиб, йиғим-теримни бошқа районларга нисбатан анча уюшқоқлик блан ўтказди. Шунга қарамасдан ўтган йили бу районда нобудгарчиликка қарши етарли кураш олиб борилмади. Қува райони пахтанинг 80 процентини отбор, биринчи ва иккинчи сортлар блан топшириш учун бутун имкониятларга эга бўлгани ҳолда, фақат 60 процентини юқори сорт блан топширди. Юқори сифатли пахтани 20 процент кам берди. Айрим колхозларда отбор, биринчи ва иккинчи сорт пахта бундан ҳам кам бўлди.

Пахта сифатининг бу хилда пасайишига даставвал пахтанинг етилмай терилиши сабаб бўлди. Агар йиғим-терим ва ташиш вақтида нобуд бўлган пахта миқдорини текшириб кўрсак, етилмаган пахтани териш натижасида энг кўп зиён етказилганлигини кўрамиз. Етилмаган пахтани теришга қарши кураш отбор, биринчи ва иккинчи сорт пахта миқдорини кўпайтиришга ёрдам беради.

Шу блан бирга, етилган пахтани ўз вақтида териб олмай, кечиктириш ҳам ярамайди. 108—ф сорти ўз вақтида териб олинмаса, чаноқда турмай ерга тўкилабошлайди. Ўтган йили Қува районининг колхозларида ерга тўкилган пахтани ҳисоблаб кўрганда, анча катта процентни ташкил қилганлиги ма'лум бўлди. Масалан, «Янги қадам» колхозининг 3-нчи бригадасида 2 октябрьда ҳисоблаб кўрганда, ҳар гектарига 4,8 центнер, Охунбобоев номли колхознинг 4-нчи бригадасида гектарига 3,6 центнер, Карл Маркс номли колхознинг 3-нчи бригадасида 3,2 центнер пахта тўкилганлиги аниқланди. Ерга тўкилган пахтанинг ҳаммаси отбор ва биринчи сорт пахталар эди.

Ерга тўкилган пахта териб олинмай қанча узоқ ётса, шунча ифлосланиб, бузилиб қолади. Қува пахта заводи 1949 йилги пахтани тозалаган вақтда пахтага ёпишган беш юз тонна чўп-хасни чиқариб ташлади. Ифлосланган пахта, тайёрлаш пунктларида учинчи ва ҳатто тўртинчи сортга қабул қилинади. Шу блан колхозларга ва колхозчиларга катта зарар етказилади.

Бундан ташқари, нам ерда узоқ ётган пахта чирийди. Куз фаслида, айниқса шудринг тушган ва ёмғир ёққан пайтларда ерга тўкилган пахта кўпинча 3—4 кунда бузилиб чириб қолади. Шунинг учун ҳам ерга тўкилган пахта дарҳол териб олиниши керак.

Пахтани бепарво териб, чаноқларда қолдириб кетиш ҳам анча катта нобудгарчиликка сабаб бўлади. Чаноқларда қолдириб кетилган кўп пахталарни териб олиш учун талай миқдорда қўшимча меҳнат куни сарфлашга тўғри келади. Агар теримчилар э'тибор блан териб пахтани чаноқларида қолдирмасалар, колхозга қўшимча меҳнат сарфлашга ҳам тўғри келмайди.

Шу блан бирга, пахтани сортларга ажратиб териш ҳам нобудгарчиликка қарши курашда катта аҳамиятга эга. Дастлабки даврда отбор ва биринчи сорт пахталарни терган вақтда касалланган, шунингдек шира тушган айрим кўсаклар учрайди. Шу блан бирга сувдан қолдирилганлиги сабабли эрта очилган айрим далалар ҳам бўлади.

Биринчи терим вақтида айниқса э'тибор блан ишлаб, юқори сифатли пахталарнинг касалланган ёки сувдан қолдирилган пахталар блан аралаштирилишига сра йўл қўймаслик керак. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитетининг Қарорида айтилганидек, «пахтани дала апробацияси натижаларига қараб репродукция ва дала группалари бўйича алоҳида-алоҳида теришни та'минлаш зарур».

Юқори сифатли пахтанинг етилмаган ёки касалланган пахталар блан аралаштирилиши пахта сортини камайтириш блан бирга, уруғлик пахта сифатини ҳам пасайтиради, чунки уруғлик чигит биринчи сорт пахталардан олинади. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитетининг Қарорида айтилишича, «энг юқори ҳосилли ва соғлом уруғлик фонди тайёрлаш мақсадида, уруғлик пахта текширилган энг яхши ғўзалардан, ғўзанинг қуйи ва ўрта шохларидаги яхши етилган, соғлом ва тўқ кўсаклардан, тури, репродукцияси, дала группалари ва саноат сортлари бўйича алоҳида-алоҳида терилиши» керак. Бу эса уруғлик сифатини яхшилашга катта ёрдам беради.

Пахта етилган вақтда ғўзани тўғри суғориш ғоят катта аҳамиятга эга. Тажриба пахта етилаётган пайтда ғўзани ортиқча суғориш унинг етилишини кечиктирганлигини, ҳосилни камайтирганлигини ва пахта сифатини пасайтирганлигини кўрсатди. Ўтган йили Қува районида бу соҳада ҳам анча хатоларга йўл қўйилди. Масалан, «Социализм» колхозида ўтган йили ёзда ғўзалар етарли суғорилмаганлиги учун сентябрь ойи давомида ва октябрьнинг биринчи ярмида суғориш давом эттирилди. Натижада бу колхоз гектаридан 40 центнер ўрнига 32,4 центнердан пахта топширди, юқори сифатли пахта 80 процент ўрнига фақат 50 процентни ташкил қилди.

Бундай хатоларга йўл қўймаслик учун пахта етилаётган даврда сизот сувлар чуқур бўлган енгил тупроқ ерларда фақат агрономнинг рухсати блангина ғўзаларни суғоришга йўл қўйилиши керак.

Ўтган йили пахтани сушилкаларда қуритган вақтда кўп нобудгарчиликка йўл қўйилди. Кўпчилик колхозларда пахта сушилкалари «майдон» типида бўлиб, пахта иссиқ полга ёйиб қуритилади. Бу усулда қуритилганда пахтанинг сифати бузилади, сарғайиб қолади.

Қуритиш вақтида нобудгарчиликка йўл қўймаслик мақсадида, ҳамма пахта сушилкаларида икки ва ҳатто уч қаватли сўкчаклар қилиш керак. Бу усулда пахта иссиқ ҳаво блан қурийди, шу блан пахтанинг сифати бузилмайди. Сўкчакларда қуритганда иш унуми анча ошади.

Хирмонларда пахтанинг нобуд қилинишига қарши тинмай курашиш керак. Бунинг учун сортлар бир-бири блан аралаштирилмаслиги, хирмонлар яхши тайёрланиши, терилган пахтага шудринг тушишига ва ёмғир ёғишига йўл қўйилмаслиги, ёнғинга қарши кураш чоралари кўрилиши керак. Хирмонда пахтанинг нобуд бўлишига йўл қўймаслик учун ҳар куни терилган пахта кечиктирилмай шу куни тайёрлаш пунктига топширилиши, пахтанинг хирмонда тўпланиб қолишига йўл қўйилмаслиги керак.

Шу блан бирга, **пахтани ташиш вақтида уни нобуд қилмасликка катта э'тибор бериш керак.** Бунинг учун пахта яхши қопланиши жуда муҳимдир. Ўтган йили ўтказилган текширишлар ташиш вақтида талай пахта нобуд бўлганлигини кўрсатади. Масалан, ўтган йили сентябрь ойида Қува блан Федченко станцияси ўртасида 4 километр узунлигидаги йўл текшириб кўрилганда, ҳар километрга 23 килограмм пахта тўкилганлиги аниқланди. Агар районда пахта ташийдиган йўлларнинг узунлиги бирнеча юз километр бўлса, йўлларга тўкилган пахтанинг миқдори бирнеча ўн тоннага етади. Йўлга тўкилган пахтани йиғиб олганда ҳам, бу пахтанинг талай қисми ифлосланиб, сортини йўқотади.

Шунинг учун тайёрлаш пунктига жўнатилган вақтда яхши қопланиши, тўкилган пахталарни йиғиш учун йўл бўйларига махсус яшиклар қўйилиши, бундай пахталар ёпишган чўп-хасдан яхши тозаланиши зарур.

Илғор совет агрономия фани ва юқори ҳосил усталарининг тажрибаси чигит экиладиган ерларни кузда тўла тайёрлаб қўйган тақдирдагина пахтадан юқори ҳосил олиш мумкинлигини кўрсатади. Академик В. Р. Вильямс кузги шудгорни энг муҳим агротехника тадбирларидан бири деб ҳисоблайди. Кузги шудгор ер музлаб қолгунча ўтказилиши, я'ни декабрь ойида тамомланиши керак.

Йиғим-теримнинг кечикиши шудгорни ўз вақтида ўтказишга тўсқинлик қилади. Шунинг учун йиғим-теримни ўз вақтида тамомлаб, далаларни ғўзапоядан тозалашга алоҳида э'тибор бериш керак. Шу блан бирга шўр босган ерларни ювиш талаб қилинади. Шўрни ювиш учун октябрь, ноябрь, декабрь ойлари энг яхши муддат ҳисобланади. Ғўзапоя териб олинмаса, ерни сифатли қилиб ювиб бўлмайди. Бу йил ҳамма колхозларда йиғим-теримни ва далаларни ғўзапоядан тозалашни ноябрь ойида тамомлаш учун бутун имконият бор.

Далаларнинг кузда тайёрлаб қўйилиши кўкламда чигит экишни яхши ишланган ерларга қисқа муддатда барвақт ўтказиш, шу блан келгуси йилда пахтадан мўл ҳосил етиштириш имкониятини беради.

☆

Қишлоқ агитаторларининг вазифаси пахта нобудгарчилигига қарши курашнинг давлат учун ҳам, колхоз ва колхозчилар учун ҳам мана шундай катта аҳамиятга эга эканлигини конкрет фактлар ва мисоллар блан кўрсатиб бериш, нобудгарчиликка қарши системали кураш олиб боришдан иборатдир.

Агитаторлар пахтанинг нобуд бўлиши натижасида саноатимиз а'ло сорт пахтани камроқ олажагини, колхоз а'золарининг даромади камаяжагини колхозчиларга, совхоз ишчиларига кенг тушунтириб бериши керак.

Пахта нобудгарчилигига қарши курашда айниқса комсомоллар ва мактаб ўқувчиларининг кучидан тўғри фойдаланиш, барча пахта ташийдиган йўлларда, хирмонларда, пахта пунктларида махсус яшиклар ўрнатилишига эришиш лозим. Республикамиздаги кўпгина қишлоқ комсомол ташкилотларининг бу соҳадаги ташаббусларини кенг оммалаштириш керак.

Пахта нобудгарчилигига қарши кураш — барча партия, совет ташкилотлари, колхоз раҳбарлари ва қишлоқ агитаторларининг энг муҳим вазифасидир.

Н. КУЗНЕЦОВ.

УЛУҒ ОКТЯБРЬ СОЦИАЛИСТИК РЕВОЛЮЦИЯСИНИНГ 33 ЙИЛЛИГИ ШАРАФИГА

Пландан ташқари 1 миллион 413 минг дона шифер

Қувасойдаги шифер заводининг коллективи Октябрьолди социалистик мусобақасида янги-янги ютуқларни қўлга киритмоқда. Стахановчилик ҳаракати завод ишчиларининг оммавий ҳаракатига айланиб кетди. Ҳозир бу заводдаги 450 га яқин ишчи стахановча тинчлик вахтасида туриб, кунлик нормаларини 180—300 процентга етказиб бажармоқда.

Кабанов, Милованов, Вантяшин, Чумеченко, Заватдинов, Аҳмедов ва Муждабоев ўртоқлар сингари 128 ишчи ўтган 4,5 йил мобайнида 8—11 йиллик планни бажариб қўйди. Ҳозир улар ҳар куни 5—6 норма бажармоқдалар. Завод ишчиларининг зўр ғайрат ва матонат блан меҳнат қилишлари туфайли, ўтган ойда план 109 процентга етказиб адо этилди.

Завод коллективи 1950 йилнинг 8 ойи мобайнида пландан ташқари 1 миллион 413 минг дона шифер ишлаб чиқарди ва маҳсулотнинг таннархини 5,1 процент камайтирди.

Август ойининг ўзидагина 300 тонна цемент ва 540 минг сўмлик бошқа хил хомаш'ёлар тежалди. Шу кунларда шиферчилар йиллик маҳсулот ишлаб чиқариш планини 7 ноябрьгача бажариш ва пландан ташқари бир миллион дона шифер ишлаб чиқариш учун курашмоқдалар.

Т. МАҲМУДОВ.

Бир ойда 110 тонна ёқилғи тежалди

Самарқанд паровоз депосининг илғор машинистлари Октябрь социалистик революциясининг 33 йиллигини муносиб меҳнат совғалари блан кутиб олиш учун социалистик мусобақани қизитиб, кўплаб ёқилғи тежамоқдалар ва локомотивнинг юриш тезлигини оширмоқдалар.

Деподаги 87 лунинчи машинист август ойида оғир юкли состав блан 105 марта узоқ сафарга чиқиб, 110 тонна ёқилғи тежадилар. Отоқли машинист ўртоқ Демакин яхши кўрсаткичларга эришди. Унинг бригадаси ўтган ойда паровознинг юриш тезлигини нормадагига нисбатан соатига бир километр оширди ва 21.266 килограмм ёқилғи тежади. Машинист ёрдамчиси Лисенко, кочегар Ҳаванов ўртоқлар ёқилғи тежашда фидокорона меҳнат қилдилар.

Шунингдек, 4 марта узоқ сафарга чиққан старший машинист ўртоқ Федоров бригадаси ҳам намунали ишлади. Бригада составидаги машинист ёрдамчиси Патанахин, кочегар Шокиров ўртоқларнинг ғайрати туфайли 17 тоннадан кўпроқ ёқилғи тежалди ва паровознинг юриш тезлиги нормадагига нисбатан соатига 1,2 километр оширилди.

Старший машинист ўртоқ Исаевнинг паровоз бригадаси мусобақада илғорлар қаторида бораётир. Бу бригада оғир юкли состав блан 5 марта узоқ сафарга чиқиб келди. Бригада составидаги ўртоқлар маҳорат блан ишлаб, бир ой мобайнида қарийб 12 тонна кўмир тежадилар.

Депонинг илғор локомотив бригадалари сентябрь ойида ҳам муваффақиятли ишламоқдалар.

Б. ПИРНАЗАРОВ.

Илғор стахановчиларнинг муваффақиятлари

Республикамизнинг колхозларини қишлоқ хўжалик машиналари ва айниқса пахта териш машиналари блан та'минловчи «Ташсельмаш» заводи шу йилнинг 7 ойи ичида ўтган йилдагига нисбатан 3,5 марта кўп маҳсулот ишлаб чиқарди. Маҳсулотнинг таннархи пландагидан 3,6 процент камайди. Давлат топшириқларини ошириб бажариш учун курашаётган стахановчилар ва ударникларнинг сони 33,5 процент кўпайди. Пўлат қуювчи Содиқов, тоқарь Судаков, қолипчи Исмоилов, модельчи Шокиров ўртоқлар сингари стахановчилардан 163 киши беш йиллик планларини муддатидан илгари ошириб бажаришга муваффақ бўлдилар.

Заводда инженер-техник ходимларининг ихтиро'чилик ҳаракати тобора кучаймоқда. Ихтиро'чилик таклифларини ишлабчиқаришга татбиқ этиш натижасида завод 8 ой ичида 2,5 миллион сўм фойда кўрди. Бу эса ўтган йилдагидан 7 марта ошиқдир. Завод коллективи ҳозирда Октябрьолди мусобақасини кучайтириб, меҳнат унумини ва ускуналарнинг иш унумини тобора оширмоқда.

Илғор стахановчилардан Зокиров ва Тожибоев ўртоқлар ҳар куни 2,5 — 3 нормадан ишлаётирлар. Қозончилардан Митина, Здоровца, Никулина, Кокотинеса сингари стахановчилар кунлик топшириқни 200—250 процентгача етказиб бажармоқдалар. 1-нчи цехнинг мойловчиси ўртоқ Голубев Лидия Корабельникованинг тажрибасини қўллаб, йил бошидан буён бирнеча юз килограмм мой ва мой материалларини тежади. Ўртоқ Голубев ускуналарни пухта сақлаш учун латталарни ювиш жойи ташкил этди. Бу тадбир заводга йилига ўн минг сўмлаб маблағни тежаш имкониятини беради. Ўртоқ Голубевнинг тажрибаси барча цехларда кенг қўлланилмоқда.

А. ТУЛИБАЕВ.

Горчаковолиларнинг ташаббуси

Қўқон бўлимининг темирйўлчилари бу йилги мўл пахта ҳосилини ўз вақтида тайёрлаш пунктлари ва пахта заводларига етказишда пахтакорларга яқиндан ёрдам бермоқдалар.

Горчаково станциясининг коллективи, бўлимда биринчи бўлиб, станция яқинидаги Тошлоқ пахта заводининг коллективи блан ҳамкорликда ишлаш юзасидан социалистик мусобақа шартномаси тузди. Ҳар иккала коллектив Улуғ Октябрь байрамининг шонли 33 йиллиги шарафига пахта ташиш юзасидан бирқанча мажбуриятлар олди.

Ҳамкорлик шартномасида 1950 йил пахта ва чигит ортиш планини 26 декабрьгача бажариш, отоқли тарозибон ўртоқ Кладовщикова усулида пахта тойларини вагонларга зичлаб юклаш йўли блан йил охиригача 156 та вагон тежаш, пахта ва чигит ортишда вагонларнинг нормадан ошиқ бекор туришини йўқотиш, юк ортиш учун заводга етарли миқдорда вагонлар бериб туриш, Наманган станциясининг отоқли тарозибони ўртоқ Садриддинов ташаббусини кенг қўллаб, юк ортилган вагонларни тарозибонининг шахсий маркаси блан жўнатиш ва бошқа мажбуриятлар бор. Ҳамкорлик шартномасини тузган ҳар иккала коллектив Тошкент темир йўлидаги барча станция ва пахта заводларининг коллективларини социалистик мусобақага чақирди.

Горчаковолиларнинг бу ташаббуси Қўқон бўлимининг барча станцияларида ва темир йўл яқинидаги пахта тайёрлаш пунктлари ва пахта тозалаш заводларининг коллективлари ўртасида кенг ёйилмоқда.

Ғ. ЖАББОРОВ.
Ғ. ЮСУПОВ

Қарши паровоз депосининг кекса мастери коммунист Степан Захарович Потапов сўнгги 8 йил ичида 34 та рационализаторлик таклифларини киргизди. Бу таклифларни амалга ошириш натижасида 100 минг сўм тежалди. Ўртоқ Потапов ўзининг кўпйиллик тажрибаларини ёш темирйўлчиларга ўргатмоқда. **Суратда: С. З. Потапов** (ўртада) деподаги ёш ишчиларни ўзининг янги рационализаторлик таклифи блан таништирмоқда.
Я. Каминер фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

„Ўзбек поэзиясининг антологияси" Москвада босилиб чиқди

Давлат Бадиий адабиёт нашриёти «Ўзбек поэзиясининг антологияси»ни рус тилида нашр этди. Антология М. Ойбек, В. Луговской, С. Сомова таҳрири остида чиқди. Профессор Л. И. Климович антологияга консультантлик қилган.

«Ўзбек поэзиясининг антологияси» М. Ойбекнинг «Ўзбек поэзиясининг ривожланиш очерки» номли кириш мақоласи блан бошланади.

Антология бирнеча бобдан иборат. Эпос бобига «Алпомиш», «Равшан», «Кун туғмиш», «Ширин ва Шакар», «Тоҳир ва Зуҳра», «Орзигул» номли халқ достонлари киритилган.

Ўзбек адабиёти классикларига катта ўрин берилган. Бу боб Рабғузий блан очилади. Хоразмий, Дурбек, Саккокий, Лутфий, Атоий, Бобир, Машраб, Турдий, Фазлий, Нодира, Маҳзуна ва бошқа классик шоирлар ижодига катта ўрин берилган. Ўзбек халқининг буюк шоири Алишер Навоий ва демократ шоирларимиз Муқимий, Фурқат, Аваз Ўтар ўғлининг энг яхши асарлари танлаб босилган.

Халқ қўшиқлари, революциядан илгариги фольклор берилган бобларда ўзбек халқи оғзаки адабиётининг энг яхши асарлари рус тилига таржима қилиб босилган.

«Ўзбек поэзиясининг антологияси»даги асосий қисмни ўзбек совет поэзияси ташкил этади. Бу бобда Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий, Ойбек, Ғафур Ғулом, Ҳамид Олимжон, Уйғун, Шайхзода, Ҳасан Пўлат, Темир Фаттоҳ, Зулфия, Амин Умарий, Ж. Шарипов, Э. Аббос, Ҳамид Ғулом, Собир Абдулла, Мирмуҳсин, Рамз Бобожон, Асқад Мухтор ўртоқларнинг энг яхши ше'рлари бор.

Халқ шоирларига алоҳида боб бағишланган. Бу бобда Эргаш Жуман-Булбул ўғли, Ислом Шоир, Фозил Йўлдош, Қурбон ота Исмоилов, Пўлканларнинг асарлари босилган.

Ҳарбир шоирнинг қисқача таржимаи ҳоли ҳам берилган.

Ўзбек шоирларининг асарларини энг яхши рус шоирлари таржима қилганлар. Таржимонлар орасида Николай Тихонов, Н. Асеев, В. Гусев, С. Маршак, В. Луговской, М. Голодний, Лев Пеньковский, Владимир Державин, С. Липкин, Б. Пастернак, М. Тарловский, П. Антокольский, Н. Лебедев, Н. Ушаков, С. Сомова ва бошқа ўртоқлар бор.

«Ўзбек поэзиясининг антологияси»ни рассомлардан Н. Л. Мухин, А. М. Венедиктов, В. Е. Кайдалов, В. Н. Кедрин, А. К. Ожейко безаганлар.

Антология 470 бетдан иборат. Тиражи—10.000. Баҳоси—30 сўм.

«Ўзбек поэзиясининг антологияси»ни рус тилида нашр этилиши маданий ҳаётимизда катта воқиадир.

ЯНГИ КИТОБЛАР

Ўзбекистон Китоб савдоси конторасининг магазинларига қуйидаги китоблар келди:

А. Г. Столетов. — «ТАНЛАНГАН АСАРЛАР». Профессор А. К. Тимирязев таҳрири остида. Гостехиздат. («Табиийётшунослик классиклари» сериясидан). Тиражи — 6000. Баҳоси 20 сўм. 1950 йил.

Китобда буюк рус физиги А. Г. Столетов (1839 — 1896) нинг танланган асарлари берилган.

К. А. Тимирязев — «ЎСИМЛИКЛАР ҲАЁТИ». Танланган асарлар. «Молодая гвардия» нашриёти. Тиражи — 30.000. Баҳоси 7 сўм. 1950 йил.

К. А. Тимирязевнинг ёшлар учун танланган асарлар тўпламига унинг мақолалари, хатлари ва нутқлари киритилган. Бу асар К. А. Тимирязевнинг ёшлар ҳақидаги фикрларини баён қилади, коммунизм тантанаси учун курашаётган халқимизни ватанпарварлик руҳида тарбиялайди ва дарвинизмнинг асосларини баён қилади.

Генерал майор **В. Московский. «СОВЕТ ИТТИФОҚИНИНГ ҲАРБИЙ ҲАВО КУЧЛАРИ»**. Қисқача очерк. Ҳарбий нашриёт. Баҳоси 2 сўм 50 тийин.

Бу китобчада мамлакатимиз авиацияси тарихининг энг муҳим масалалари ёритиб берилган.

Е. Берлянд. — «ПУШКИН ВА ЧАЙКОВСКИЙ». Давлат музика нашриёти. Тиражи — 5.000. Баҳоси 4 сўм. 1949 йил.

Бу асарда А. С. Пушкиннинг рус композиторлари ижодиётида ўйнаган буюк роли баён қилинади.

В. Городинский. — «МА'НАВИЙ ҚАШШОҚЛИК МУЗИКАСИ». Давлат музика нашриёти. Тиражи — 10.000. Баҳоси 6 сўм. 1950 йил.

Бу китобда империалистик америкада ҳозирги замон буржуазия музикаси қашшоқланиб бораётганлиги, чиркин маданият инқирозга юз тутганлиги фош қилиб ташланган.

Шолохов — Синявский. «ВОЛГИНЛАР». Роман. «Советский писатель» нашриёти. Тиражи — 15.000. Баҳоси 15 сўм. 1950 йил.

ФЕЛЬЕТОН

Саёқ „шоир"лар

Намангандаги Қизил Чорсуда ҳурматли қарияларнинг қизил чойхонаси бор. Бу ер доим одамлар блан тўла. Бу жойга тўпланадиган кишиларнинг кўпчилиги соқоллари оппоқ оқарган нуроний оталардир. Улар қизил чойхонага кундалик газеталарда босилган янги хабарларни, совет ёзувчиларининг янги бадиий асарларини тинглагани, радиодан бериладиган концертларни, турли темаларда ўқиладиган лекцияларни эшитгани тўпланадилар.

Кексалар ба'зан Навоий, Фузулий, Фурқат ва Муқимий мажмуаларини мутолаа қилишадилар. Уларнинг кўпчилиги адабиёт муҳлислари бўлиб, агар ше'рият баҳсини бошласангиз, оппоқ ипакдай соқолларини силаганлари ҳолда, суҳбатингизга жон-диллари блан қулоқ соладилар, мабодо адиб ва шоир келиб қолса, уни иззат-ҳурмат блан кутиб оладилар.

Худди мана шу сентябрь ойининг салқин кунларидан бирида қариялар ўртасида: «Тошкентдан шаҳримизга икки шоир келипти» деган овоза тарқалди. Эртаси куни, меҳмондўст қариялар сўриларга ҳар кунгидек гилам, кўрпачаларни тўшаб, азиз меҳмонларнинг келишига мунтазир бўлиб турдилар.

— Меҳмонлар бу томонга ҳам қадам ранжида қилармиканлар? — деди Зокирота.

— Кеча улар фалон ерда эканлар, зора бу ерга ҳам келиб қолсалар . . . — деб жавоб қайтарди Қамбарота.

Кексалар гурунгига ёш шоирлар ҳам қўшилдилар. Орадан кўп ўтмай, бошига қизил дўппи кийган, ўрта яшар бир киши, унинг орқасидан, гарчи кекса бўлса ҳам, дўппини чаккага қўндирган, соқол-мўйлаблари оқариб қолган, чал мўйлабини олифталик блан тишлаган иккинчи бир шахс, орқада—жужунчадан камзул, каламенкадан галифе шим кийиб, шапкасини қўлига ушлаган ҳолда яна бир одам кетма-кет чойхона томонга салмоқли қадам ташлаб келабошладилар.

— Худди шулар бўлса керак,—деди, бир ёш йигит.

— Худди шуларнинг ўзи,—деди, таниганлардан бири.

Одат ва одоб бўйича, қариялар ўринларидан туриб, меҳмонларни қарши олдилар. Нози-не'матлар тўла дастурхон ёзилди.

— Хуш келибсизлар, — деди Каримота ва қўлидаги чой қуйилган жийда гулли пиёлани кекса меҳмонга узатди.

— Ҳа, Наманганни кўрмаганимизга ҳам икки йил бўлиб қолди, шоир кишиларга тез-тез саёҳат ҳам даркор экан,—керилиб жавоб берди кекса меҳмон.

Шу пайт ёш меҳмон кекса шеригига «мақтовни бошла» деган ма'нода разм солиб, ўрнидан турди ва шапкасини қўлида ушлаган ҳолда, бозор оралаб кўздан ғойиб бўлди.

— У киши ким бўладилар, қайси шоиримиз?—деб сўради меҳмондан бир қария.

— Билмайдиларми? — деб ўзича ажабланди кекса «шоир» ва сўзида давом этди:—У киши Ўзбекистон Совет ёзувчилар союзининг а'зоси ва раҳбарларидан бири, «товламачи» ва «муғомбирнинг тумшуғидан илиниши» каби машҳур асарларнинг автори, Мавлоно Тамкин бўладилар...

Орадан кўп вақт ўтмай, таманно юриш қилиб Тамкин кириб келди ва таво-зу блан тўрга ўтирди.

Бироз уёқ-буёқдан суҳбатлашгач, кекса меҳмон «Мавлоно» Тамкинга табассум блан ма'нодор тикилган ҳолда ўрнидан қўзғолди ва сартарошхонага чиқиб кетди.

Ўспирин «шоир»га чой узатаётган бир ёш йигит кекса меҳмоннинг исми шарифини Тамкиндан сўради.

— Эй, баракалло, ҳали ҳам билмайсизми? Ҳай, айби йўқ, сиз ҳали ёшсиз, ҳурматли зотнинг асарларини ўқимаган бўлсангиз ажаб эмас. Бу киши Муҳаммад Аминхўжа Муқимий блан (?) бирга бир товоқда ош еган, бир пиёлада чой ичган, бир ҳужрада ижод этган, ўша замонларда зулм ва золимларга, бой ва уламоларга, эски урф-одат ва бид'атларга қарши ҳажвиялар ёзган машҳури-замон халқ шоири Мавлоно Ахгарий ҳазратларидирлар... Ҳозир Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг тил ва адабиёт институти бу кишининг уч томлик сайланма асарларини босмага тайёрламоқда, жуда табаррук зот,—деб жавоб қайтарди «Мавлоно» Тамкин қироат блан.

Болахонадор мақтовлардан энсалари қотган ба'зи кишилар гапни бошқа томонга бурдилар ва ўзбек адабиёти янгиликлари, 1951 йилда Москвада бўладиган ўзбек адабиёти декадасига тайёргарликнинг бориши ҳақида «азиз» меҳмонларга атайлаб бирнеча сўроқ бердилар.

«Мавлоно» ларнинг бу сўроқларга берган жавобларидан ҳам эски-тусчи бозоридаги латтанинг ҳиди келар эди.

Ҳар икки «шоир» ўзларининг энди ёзмоқчи бўлган «асарлари»ни кўкларга кўтариб мақтаб, кеча гўё буларнинг шарафига берилган катта зиёфат, «ҳурматли шоирлар»ни яхши кутиб олиш тўғрисида район раҳбарларига берилган топшириқ, телеграммалар тўғрисида навбатма-навбат оғиз кўпиртирабошладилар.

Гурунгда ўтирган кишилар меҳмонлар блан совуққина хайрлашдилар.

☆

Ҳурматли ўқувчиларнинг қимматли вақтларини олмаслик учун бу икки саёқ «шоир»нинг ким эканлигини айтиб қўяқолайлик. Уларнинг бири, Шоасқар Шоқосимов я'ни ўзини «Тамкин» тахаллуси блан атаб юрувчи «шоир» бўлиб умрида бир банд ше'р ижод этиб халққа манзур қилмаган, касби нотайин бир товламачидир.

Марҳум Муқимийнинг «жонажон дўстиман» деб шаҳарма-шаҳар, қишлоқма-қишлоқ кезувчи Ахгарий эса умрида Муқимийнинг кўчасидан ўтмаган, Тошкентдаги латтафуруш чайқовчи бўлиб, асл исми лақаби блан қўшиб айтганда Кўр Фозилдир. Унинг саёҳатдан мақсади, шоир ниқоби остида товламачилик қилиш, қаерда эски латта-путта арзонлигини аниқлашдир.

Бу икки товламачининг республикамизнинг бирқанча шаҳар ва районларида, колхозларида қилган товламачиликларини айтаберсак, «Мингбир кеча» қиссасидек узун ҳикоя ёзиш мумкин.

Бу саёқ товламачи «шоир» лар тўғрисида 1948 йилда, Ўзбекистон Совет ёзувчиларининг Тошкентда бўлиб ўтган умумшаҳар актив мажлисида ҳам кўпгина гап-сўзлар бўлган, Союзнинг президиум мажлисида ҳам бу тўғрида алоҳида масала муҳокама қилинган эди. Шундан сўнг ҳам ҳечким уларнинг танобини тортиб қўймади. Ўз иззат-ҳурматини билмаган, виждон ўрнига жиғилдон халтасини илиб олиб, ўпкасини кўптиқлаб юрган бу товламачи, бекорчилар «образи»ни ўрганиш, уларнинг жамиятимизда зарарли типлар эканини омма олдида фош қилиш ишини яна Ўзбекистон Совет ёзувчилари союзига ҳавола қиламиз.

Адҳам РАҲМАТ

Қишлоқ хўжалик билимлари пропаганда қилинмоқда

САМАРҚАНД. (**«Қизил Ўзбекистон» мухбиридан**). Область қишлоқ хўжалик бошқармаси ҳузурида қишлоқ хўжалик билимларини пропаганда қилиш бўлими тузилди.

Бўлимнинг шаҳардаги илмий текшириш станциялари, олий ўқув юртларининг илмий ходимлари актив қатнашади.

Бўлим секциялари Мичурин та'лимоти, илғор колхозларда меҳнатни ташкил этиш, оғир ишларни машиналаштириш, янги суғориш системасига кўчиш каби муҳим масалаларни пропаганда қилиш тадбирларини амалга оширмоқда.

Ғ. АШУРОВ.

Театрларимизда совет воқи'лигини тўғри акс этдирайлик

ВКП(б) Марказий Комитетининг «Драматик театрларнинг репертуарлари ва уларни яхшилаш чоралари ҳақида» чиқарган тарихий Қарори ўзбек драматургияси ва театрининг равнақи учун кенг йўл очиб берди. Бу тарихий Қарор драматургларимиз ва театрларимиз олдига «... совет кишиларини тарбиялашда актив қатнашиш блан, уларнинг юксак маданий эҳтёжларига жавоб бериб, совет ёшларини шод-хуррам, Ватанга содиқ, ишимизнинг ғалабасига ишонган, қийинчиликлардан сра чўчимайдиган, ҳарқандай қийинчиликларни енгаоладиган руҳда тарбиялаш»ни асосий вазифа қилиб қўйди.

Бу Қарор совет драматургияси ва театрининг яна ҳам тараққий этиши, ривожланишига ғоят катта ёрдам берди ва сан'атимиз олдида турган вазифаларни яққол, равшан ифодалаб бериб, унинг истиқболи учун йўл-йўриқлар белгилади. Ўзбек совет драматургияси ва театри ҳам ўз ишини шу тарихий Қарор асосида қайтадан қуриб, тўғри, кенг ижодий йўлга тушиб олди.

Ҳозирги вақтда совет театрининг репертуарида совет кишисининг образи марказий ўринни эгаллайди. Совет сан'атида замонавий ижобий образ учун кураш асосий масала бўлиб қолди. чунки ижобий қаҳрамоннинг образи совет давлатида қилинган, қилинаётган, шунингдек қилинмоқчи бўлган муҳим ишларнинг ма'носини яхшироқ тушунишга кўмаклашади. Совет драматургияси ва театри учун ғоят характерли бўлган нарса—совет кишисининг ҳаётга нисбатан ижодий муносабатини, ажойиб ватанпарварлигини, унинг ҳарқандай капиталистик мамлакат кишисидан ҳам ма'навий, ҳам ғоявий, ҳам инсоний жиҳатдан жуда юксак эканлигини талқин ва тасвир қилишдан иборатдир. Драматургларимиз томонидан яратилган замонавий асарлар эндиликда театр репертуарининг асосини ташкил қилаётир. ВКП(б) Марказий Комитетининг репертуар ҳақидаги та'рихий Қароридан кейин театрларимизда қўйилаётган ҳозирги замон темасидаги спектакльлар давримизнинг руҳи, жанговар ғоялари блан суғорилгандир.

Партиямизнинг мафкура масалаларига оид тарихий Қарорларига жавобан, Ўзбекистон драматурглари кейинги йилларда замонавий темаларда бирмунча саҳна асарлари яратдилар. Бу асарларда совет воқи'лиги тасвир қилинди, замонамиз кишиларининг коммунизм йўлида олиб бораётган фидокорона кураши, ижодий меҳнати акс этдирилди. Режиссёрларимиз ва театрларимизнинг ижодий коллективлари шу асарлар асосида мазмунан чуқур, бадиий жиҳатдан юксак савияда спектакльлар яратдилар. Композиторларимиз эса совет кишиларининг жанговар руҳини акс этдирувчи бирқанча музикавий асар ижод қилдилар. Рассомларимиз ўзларининг ранг-ба-ранг лавҳаларида совет кишисининг ижодий меҳнати ва тинч, фаровон ҳаётини гавдалантирдилар. 1950 йилда кўпгина сан'ат асарлари яратилди.

Ўзбекистон ССР нинг 25 йиллик юбилейи муносабати блан энг яхши драматик асарларга ўтказилган конкурс дуруст натижалар берди. Конкурсда мукофотланган ва театрда қўйиш учун тавсия қилинган пьесалардан: К. Яшиннинг «Генерал Раҳимов», А. Қаҳҳорнинг «Янги ер», М. Исмоилий ва Ж. Обидовнинг «Кенг майдонлар», И. Акрамовнинг «Оналар», Туйғуннинг «Гулнор» номли асарларини театрларимиз саҳнага чиқаришга муваффақ бўлдилар. Театрларимиз ҳозир П. Алексеев ва Мелькумовнинг «Президент соқчиси», Чепруновнинг «Бизнинг кунлар» пьесалари устида ишламоқдалар. Ёш драматурглардан Петров—Иванчук «Катта фонтан», Ҳамроев ва Мелькумов «Ёруғ йўл», Иброҳим Раҳим «Ғалаба байроғи» номли асарларини асосан тугатдилар. Яқин кунларда бу асарлар ҳам тамошабинларга тақдим қилинади. 1950—51 йилги мавсумда театрларимизни, айниқса Алишер Навоий номли опера ва балет театрини замонавий репертуар блан та'мин қилиш учун Сан'ат ишлари бошқармаси ёзувчи Туроб Тўла, Ҳамид Ғулом, композитор Левиев ва Юдаков ўртоқлар блан иш олиб бормоқда, бу ишга Ўзбекистон Совет ёзувчилар союзи яқиндан ёрдам бермоқда.

ВКП(б) Марказий Комитетининг тарихий Қароридан буён ўтган тўрт йил мобайнида театрларимизда кўрсатилган асарлардан: Н. Погодиннинг «Кремль соати», К. Симоновнинг «Рус масаласи», Кроннинг «Флот офицери», В. Катаевнинг «Полк ўғли», А. Фадеевнинг «Ёш гвардия», Н. Островскийнинг «Пўлат қандай тобланди», К. Симоновнинг «Ёт кўланка» ва бошқа асарлари саҳнага қўйилди. Шунингдек, ўзбек драматургларидан: Уйғуннинг «Навбаҳор», «Олтин кўл», Туйғуннинг «Муҳаббат», К. Яшиннинг «Офтобхон», К. Яшин ва А. Умарийнинг «Ҳамза», Н. Сафаровнинг «Шарқ тонги», З. Фатхуллиннинг «Ғунчалар» пьесалари ҳам постановка қилинди.

Замонамизнинг бадиий жиҳатдан юксак драматик асарларини яратишда, саҳнага қўйишда ва ижро этишда рус классик драматурглари ва театр арбобларининг та'сири ва ёрдами зўр бўлди. Ўзбек драматурглари ва театр ходимлари рус классиклари—Гоголь, Островский, Горькийнинг драма асарларини таржима қилиш, ўқиш, ўрганиш, шунингдек рус реализм саҳначилигининг буюк устозлари—Станиславский, Немирович—Данченкодан ўрганиш туфайли ўз ижодларида анча муваффақиятта эришдилар.

Ҳамза номли Ўзбек давлат академик драма театрида қўйилган «Генерал Раҳимов», «Унутилмас 1919 йил», Тошкентдаги Горький номли рус драма театрида қўйилган «Америка овози», «Клиновая Рошча», Совет Армияси театрида қўйилган «Оила», Муқимий номли музикали драма театрида қўйилган «Олтин кўл», Самарқанд область драма театрида қўйилган «Кенг майдонлар» ва бошқа спектакльлар асарнинг мағзини чуқур тушуниб ва саҳнавий воситалардан кенг фойдаланиб тамошабинларга кўрсатилган асарлар жумласидандир.

Бироқ ҳали театрларимизнинг ижодий ишларида совет воқи'лигини тўғри акс этдирмайдиган, асарнинг ма'носини очиб беролмаган, юзаки ишланган постановкалар ҳам учраб туради. А. Қаҳҳорнинг Ҳамза номли Академик театрда қўйилган «Янги ер» номли асари етарли даражада пухта талқин қилинмаган, асар мазмунини тўла очиб берилмаган, театр рассомиХ. Икромов эса спектакльнинг бадиий безакларига э'тибор бермаган. Андижон театридаги «Гулнор», «Майсаранинг иши» (постановкачи Бек Баҳодиров), Самарқанд театридаги «Оналар» (постановкачи Б. Тожиев), Наманган театридаги «Гулнор» (постановкачи Қ. Хўжаев), Янгийўл область театридаги «Олтин кўл» (постановкачи М. Раҳмонов) спектакльлари принципсиз қўйилган, режиссёрнинг бепарволиги ва мас'улиятсизлиги орқасида бу асарлар сифатсиз чиққан ва натижада тамошабинлар бу спектакльларга кирмай қўйганлар. Бу ўртоқлар драматик спектакльнинг муваффақиятини унинг ғоявий ва бадиий сифати ҳал қилажагини унутиб қўйганлар. Янги мазмун, янги воқиаларни, янги кишиларни, янги муносабатларни кўрсатиш режиссёр ва актёрлардан юксак савияни, янгича ишлашни талаб қилади. Эски, чайналган усуллар блан замонавий асарларнинг мазмунини очиб бўлмайди. Ҳамза номли Академик драма театрининг Фарғона водисига қилган гастрольлари юқори сифатли драматик спектакльларни халқимиз қанчалик севишини яққол кўрсатди.

Ба'зи режиссёрлар, рассомлар ва театр раҳбарлари замонавий асарларнинг постановкасига э'тиборсиз қарайдилар, уларнинг бадиий безаклари ва кийим-кечакларига кам маблағ сарф қиладилар-да, афсонавий ва тарихий асарларни безаб чиқаришга юз минглаб сўм пул сарф қилишдан тортинмайдилар. Навоий номли опера ва балет театрида, республика ва область театрларида қўйилаётган «Тоҳир ва Зуҳра», «Алпомиш» спектакльлари бундай исрофгарчиликдан холи эмас. Шуни ҳам айтиш керакки, ба'зи режиссёрлар, театр раҳбарлари, театр атрофига драматургларни уюштирмайдилар, уларни театр учун асар ёзишга жалб қилмайдилар ва ҳатто замонавий асарни саҳнага қўйишдан бош тортиб, буни пайсалга солишга ҳам уриниб кўрадилар. Натижада, театрларимиз кўп вақтгача репертуар чанқоқлигидан чиқмайди. Бундай зарарли кайфият кўпроқ Муқимий номли театрнинг собиқ режиссёрлари Музаффар Муҳаммедов, Арбенин ўртоқларга хосдир. Шунингдек, ба'зи театр раҳбарлари, чунончи Хоразм область театрининг директори ўртоқ К. Полвонов театрнинг кенг ижодий юксалиши асарнинг ғоявий мундарижасига боғлиқ эканини фаҳмламайдилар. Улар пьесанинг қанча «даромад беришига» қараб иш кўрадилар. Бундай раҳбарлар театр репертуарларида замонавий пьесалар бўлгани ҳолда, янги спектакльларни тамошабинларга жуда кам кўрсатиб, тарихий темалардаги музикали драма асарларини ҳаддан ташқари кўп қўядилар. Бу спектакльларнинг постановкаларида пьесанинг асоси бўлган ижтимоий ғоя очиб берилмаслиги ва айрим образлар янглиш талқин қилиниши сабабли, асарнинг тарбиявий моҳияти сусайиб кетади. Масалан, Қарши область театрида қўйилган «Лайли ва Мажнун» постановкасининг ғоявий мазмуни Қайс ва Лайлининг фожиали севгисидангина иборат қилиб қўйилиб, бу севгини поймол қилган феодал жамиятининг та'сири, моҳияти бўяб ташланган. Режиссёр ўртоқ Камолов ўзича музика танлагани сабабидан, куйлар асарнинг мазмунига жавоб бермайди, Навфалнинг ўз аскарлари блан келиш саҳнасида замонавий марш ишлатилган. Воқиаси Арабистонда ўтган спектаклнинг тўй саҳнасида ўзбек куйлари ва ўзбек рақслари ижро этилади.

«Тоҳир ва Зуҳра» ҳақидаги халқ достони асосида ишланган «Тоҳир ва Зуҳра» спектаклида халқнинг золимларга қарши кураши ва келажак эркин ҳаёт ҳақидаги орзу-тилаклари бадиий образларда ифода этилади. «Тоҳир ва Зуҳра»ни саҳналаштирувчи ижодий коллектив, даставвал, асарнинг мана шу етакчи мақсадига алоҳида э'тибор бериши керак эди. Бирмунча область театрининг постановкаларида режиссёрлар асарнинг ижтимоий-ғоявий мазмунини иккинчи планга суриб, севги можароларини биринчи планга қўйдилар. Ба'зи режиссёрлар эса хон саройида ўтадиган саҳналарга зеб бериб, асарнинг мазмунини ва тарбиявий аҳамиятини бўшаштириб юборадилар. Чунончи, Фарғона театри «Тоҳир ва Зуҳра» спектаклида севгини бўртдириб кўрсатаман деб, оммавий саҳналарни бўшаштириб, асарни йиғлоқи драмага айлантирган. Самарқанд театрида эса асарнинг финалида Сардор бошлиқ қўзғолган халқни кўрсатиш ўрнига, асар ўз тақдирига бўйсунган ва қўлларини кўкка чўзиб осмондан нажот кутган пассив кишиларни кўрсатишгача тубанлаштириб юборилган. Музикали асарларда шундай хатоларга йўл қўйган ба'зи область театрларининг режиссёрлари замонавий пьесаларнинг постановкаларига ҳам бепарволик ва мас'улиятсизлик блан қараб келдилар. Андижон театрида 1949 йилда қўйилган «Навбаҳор», «Оила номуси», «Олтин кўл» пьесалари жуда тез репертуардан чиқиб кетганлигининг асосий сабаби — постановканинг бадиий жиҳатдан паст савияда бўлганидан бошқа нарса эмас. Замонавий спектакльларга тамошабинларни кўпроқ жалб қилиш учун постановкаларнинг бадиий сифатига алоҳида аҳамият бериш, спектакль атрофида оммавий иш олиб бориш даркор.

Замонавий репертуарда совет кишисининг образини яратиш учун актёрларимиз, режиссёрларимиз марксизм-ленинизм назарияси блан қуролланишлари, ўзларининг малакаларини тобора ошириб боришлари лозим. Афсуски, режиссёрларимиз ва айниқса театрнинг асосий таянчи бўлган ижодий коллектив ўз устларида ишламайдилар, ўзларининг ғоявий-сиёсий онгларини оширмайдилар. Шунингдек, ба'зибир театрларимизнинг партия ва жамоат ташкилотлари театр ходимларининг сиёсий ўқиши каби муҳим масалага аҳамият бермайдилар.

Сан'аткорларимиз, драматургларимиз замонавий темаларда ёзилган янги асарлар устида ишлар эканлар, тасвир қилинган воқиаларга нисбатан холисона муносабатда бўлмай, балки, партиявий муносабатда бўлишлари, воқиаларнинг реал, ҳаққоний акс этдирилишига эришишлари керак.

Партиямизнинг сан'ат масалалари тўғрисида чиқарган тарихий қарорлари совет драматурглари ва совет театрини коммунизм қуриш каби шарафли вазифани бажараётган ижобий қаҳрамоннинг образини яратишга чақиради, ҳарбир совет сан'аткорига ўз устида ишлаш, ўқиш, ўрганиш, ўз сиёсий онгини кўтариш вазифасини юклайди.

Сан'ат ходимларини ғоявий-сиёсий жиҳатдан тарбиялаш соҳасида Ўзбекистон Сан'ат ишлари бошқармаси ва унинг областьлардаги органлари театр раҳбарлари қатор хато ва камчиликларга йўл қўйиб келмоқдаларки, бу камчиликларни жойлардаги совет ва партия ташкилотларининг актив ёрдами блан дарҳол тугатиш зарур.

Драматургия ва театрда ижобий қаҳрамоннинг фазилатларини ҳартомонлама, ҳаққоний тасвир қилиш учун совет воқи'лигини тўғри акс этдирайлик, бу — ҳарбир совет драматурги, режиссёри, артисти ва сан'ат ходимининг шарафли бурчидир.

М. МУҲАМЕДОВ.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Сан'ат ишлари бошқармасининг бошлиғи.

РЕАКЦИЯГА ВА УРУШГА ҚАРШИ

ИТАЛИЯ КОММУНИСТЛАР ПАРТИЯСИ РАҲБАРЛАРИНИНГ ДЕКЛАРАЦИЯСИ

РИМ, 14 сентябрь. (ТАСС). «Унита» газетаси мамлакатнинг ҳозирги аҳволи тўғрисида бугун Италия коммунистлар партияси раҳбарларининг декларациясини э'лон қилди.

«Раҳбарлар томонидан чиқарилган биринчи яққол хулоса шундан иборатки,—дейилади декларацияда.—Ҳаддидан ошган ба'зи министрларнинг ўзларини тутолмай айтган оғзаки гапларини ҳисобга олмаганда, христиан-демократларнинг демократик кучларни ва уларнинг илғор партияларини яккалаб қолдириш ниятлари ҳатто энг оз даражада бўлса ҳам амалга ошмади. Сохта «миллий ҳамкорлик» баҳонаси блан демократияга қарши қўрқитиш кампаниясини авж олдиришга, реакцион ваҳимани кучайтиришга ва уруш очишга қаратилган план ва таклифларнинг ҳаммаси кул қилиб кўкка совирилди, чунки ҳамма бу план ва таклифларга душманлик назари блан қараб, уларга э'тибор қилмаётир.

Ҳукумат парламентнинг ўтган сессияси охирида Америка Қўшма Штатларидаги ҳукмрон доираларнинг бевосита таз'йиқи блан шундай сиёсатни белгилаган эди. Ҳукуматнинг юқорида айтилган ишларни кўзда тутган сиёсати тамомила барбод бўлди деб ҳисоблаш мумкин.

Улар коммунистлар партиясининг сиёсий ва ташкилий фронтига ҳечқандай зарба бераолмадилар. Бунинг аксича, христиан-демократлар штабининг энг реакцион қисми бутун мамлакатни коммунистларга, социалистларга ва чин демократларга қарши қўзғотишга уринган бир пайтда, Италиянинг ҳозирги ҳукумати амалга ошираётган сиёсат орқасида Италия бевосита хавф остида қолаётганлигини аниқ сезган аҳолининг янги табақалари коммунистларга, социалистларга ва чин демократларга хайрихоҳлик ва муҳаббатларини изҳор қилдилар.

Мамлакатнинг кейинги икки ой ичидаги аҳволини кўрсатиб берадиган бу фактни Тинчлик тарафдорлари атом қуролини тақиқлаш учун имзо тўплашда тобора катта муваффақият қозонаётганликлари аниқ исбот этади. Америка Қурияга ҳужум бошлаган пайтгача 4 миллион имзо тўпланган эди; ўша вақтдан буён бу ҳаракат ғоят тез ўсди ва халқнинг бу ҳаракатни стихияли ва уюшқоқлик блан қувватлаши орқасида, атом қуролини тақиқлаш ҳақидаги Мурожаатга қўл қўйганлар сони 16 миллион кишига етди.

Қўл қўйишни тақиқлаш ҳам, полиция та'қиблари ҳам, руҳонийларнинг қилган таҳдидлари ҳам ёрдам бермади. Бундай тадбирлар итальян халқининг ҳозирги кунда тинчлик ва маданият фронти сафига ошкора суратда ўтишга тайёр турган қисми нақадар катта куч эканлигини жуда яққол кўрсатиб берди, холос. Ана шу итальянлар ўзларини итальян деб атаб келаётган, аммо чет эл империализмининг буйруқларига мувофиқ ошкора ҳаракат қилаётган ма'мурларга қарши чиқмоқдалар...

Америка Қурияда агрессия бошлаганидан кейин христиан-демократлар партияси томонидан юргизилабошлаган сиёсат коммунистлар, социалистлар ва чин демократларнинг қат'ий қаршилигига дуч келиш блангина қолмай, балки кенг буржуа доираларининг, хусусан ўрта табақаларнинг зимдан душманлиги ва пассив қаршилигига ҳам дуч келди. Бу шубҳасиздир. Ички ишлар министрининг ўзи ҳам буни тамомила ошкора э'тироф этди.

...Демак, ҳозирги кунда ҳатто демократик фикрларни равшан тушунишдан узоқда турган группалар ҳам Италиянинг ҳарбир кишининг, шунингдек бутун миллатнинг манфаатларига қарама-қарши бўлган йўлдан олиб борилаётганини пайқаб олмоқдалар.

Совет Иттифоқининг тинчликни ҳимоя қилишдан иборат аниқ сиёсатни амалга ошираётганлиги ва Қўшма Штатлар иғвогарлик мақсадида Қурияда уруш бошлаб берганликлари натижасида Қўшма Штатларнинг обрўси тушганлиги юқорида айтилган натижага эришилишига, шубҳасиз, ёрдам берди.

Ҳукумат, христиан-демократлар партияси, бу партиянинг кўзга кўринган арбоблари, я'ни коммунизмга ва советларга қарши шовқин-сурон кўтариб, дод-фар'ёд қилаётган ва конституцияда берилган ҳуқуқлар ва демократик эркинликларни бекор қиламиз деб таҳдид этаётган арбоблари ҳамманинг олдида, хусусан фашист урушлари ва бу урушларни тайёрлаш тажрибаларини кўрган кишилар олдида энг оддий шаклда бўлса ҳам албатта пайдо бўлаётган қуйидаги бирқанча асосий ва ҳал қилувчи пункт ва масалаларни тушунтириб беришни эсларидан чиқариб қўйдилар:

Пункт 1. Ҳаммамиз учун равшанки, Қўшма Штатлар Совет Иттифоқига қарши ва янги демократия мамлакатларига қарши иғвогарлик мақсадида уруш очиш учун иқтисодий, сиёсий ва ҳарбий иттифоқ тузишга тайёрланаётган бир пайтда ҳатто ҳечким миллий манфаатларимиз Италиянинг ана шу ҳарбий иттифоқда қатнашувини талаб этади деб исбот қилиш учун далил келтиришга ҳам уриниб кўрмади. Совет Иттифоқи ва янги демократия мамлакатлари Италияни ўзаро бир-бирларини тушунишга ва ҳар икки томоннинг мустақиллигини ўзаро тамомила ҳурмат қилиш руҳида иқтисодий ҳамкорликка чақириб келдилар. Совет Иттифоқи ва янги демократия мамлакатлари Италияга нисбатан қачон бўлса ҳам бундан бошқача йўл тутдилар деб исбот қилишга ҳатто ҳечким уриниб кўрмади. Демак, бундай шароитда, бой ёки камбағал, буржуа ёки пролетар бўлишидан қат'ий назар, соф виждонли ва ақлли итальянлар орасида Италиянинг мас'улиятни сезмаётган ўз ҳукумати томонидан советларга қарши салб юришига ёки урушга, я'ни Муссолини ва унинг шайкаси томонидан э'лон қилинган ва давом эттирилган уруш каби бема'ни, аҳмақона ва жиноий урушга тортилишини ма'қуллайдиган киши йўқ.

Пункт 2. Ҳамма учун равшанки, Американинг Қурия халқига қилган ҳужуми ва Хитойнинг Формоза (Тайван) территориясини оккупация қилиш йўли блан хитой халқига қилган ҳужуми империализмнинг қуллари бўлишни истамаган Осиё халқларига қарши очиқдан-очиқ агрессия сиёсатидан бошқа бир нарса эмас. Шундай бир пайтда, итальян халқининг манфаатлари уни америка империализмига эргашиб, бу агрессияда қатнашишга мажбур этади деб ҳатто ҳечким исбот қилишга уриниб кўрмади. Бунинг аксича, бой ёки камбағал, буржуа ёки пролетар бўлишидан қат'ий назар, ҳарбир соф виждонли ва софдил итальянга аниқ ма'лумки, бу масалада Италиянинг миллий манфаатлари америка империализмининг манфаатларига тамомила қарама-қаршидир, чунки империалистлар доим мамлакатимизнинг душманлари бўлиб келдилар.

Пункт 3. Италия ҳали яқиндагина ҳалокат ёқасига келтириб қўйилган эди, чунки Италиянинг фашист ҳукмдорлари уни миллий эҳтиёж ёки манфаатлар сра ҳам талаб этмаган уруш гирдобига ташлашни истаган эдилар. Бу урушни империалистлар Германияси жаҳонга ҳоким бўлиш мақсадида бошлаган эди. Шундай бир пайтда, ўтмишнинг тажрибаларини эсдан чиқармаган ҳарбир итальян, камбағал ёки бой, буржуа ёки пролетар бўлишидан қат'ий назар, ана шу жиноий хатоларнинг ҳозирги кунда христиан-демократ ҳукмдорлар томонидан такрорланиши нима учун кераклигини тушунаолмайди.

Американлилар, Трумэн э'лон қилганидек, дун'ёга ҳоким бўлишни истар эканлар, улар бу йўлда белларини синдира берсинлар, уларнинг бу йўлда белларини синдиришдан бошқа натижага эришолмасликлари аёндир. Ҳечқайси мамлакат таҳдид қилмаётган бизнинг ватанимиз ана шу янги ҳалокатдан мумкин қадар узоқда туриши керак.

Пункт 4. Бизнинг мамлакатимиз хўжаликни тиклаш соҳасида ҳали биринчи қадамларнигина қўйди. Бизнинг мамлакатимиз Европада урушдан аввалги иқтисодий кўрсаткичларга ҳали эришмаган бирдан-бир мамлакатдир. Мамлакатимизда иқтисодий ва ижтимоий-ислоҳотлар соҳасида ҳали ҳечқандай иш қилингани йўқ. Совет Иттифоқи ҳам, янги демократия мамлакатлари ҳам, Хитой халқлари ҳам бизга ҳечнима блан сра таҳдид қилмаётирлар. Шундай бир шароитда, ватаннинг тақдири тўғрисида ғамхўрлик қилувчи ҳарбир итальян, бой ёки камбағал, буржуа ёки пролетар бўлишидан қат'ий назар, Италиянинг зўр бериб қуролланиш ва ҳарбий тайёргарликдан иборат маш'ум йўлга, я'ни муқаррар суратда экономикани ва халқни тушкунлик йўлига яна нима учун ўтиши керак эканлигини тушунаолмайди.

Пункт 5. Ниҳоят, ҳукмронлик қилувчи партия ва ҳукумат америка империализми олдида ўз устларига олган мажбуриятлари тўғрисидаги саволга равшан жавоб қайтаришни шу вақтгача унутиб келмоқдалар...

Ҳозирги кунда Италияга таҳдид қилаётган чинакам ва бирдан-бир уруш хавфи ва шу блан бирга энг жиддий хавф шундадир, чунки бунда гап жилдаккина бўлса ҳам миллий манфаатлар учун деб эмас, балки мас'улиятни сезмайдиган ҳукмдорларнинг, худди Муссолини каби, урушда қатнашиш йўли блан ўз ҳокимиятларини ва ўзлари ўрнатган идора усулини сақлаб қолишни ўйлаётганликлари учун уруш гирдобига тортилиш, яна бир марта ҳужум остида қолиш ва хонавайрон бўлиш тўғрисида бораётир.

Ўз ташқи сиёсати тўғрисида ана шу оддий изоҳотни беришга қодир бўлмаган ҳукуматнинг ўз ташқи сиёсатини рад этаётган кишиларни ватанга хиёнат қилишда айблашга жур'ат этаётганлиги кулгили ва шармандали бир ҳолдир...

Барча итальянлар ошкора реакция усулининг тикланиш хавфига қарши шайланиб туришлари керак. Америка империалистлари ва Италияда уларга хизмат қилаётган кишилар ўз ирodaларини ошкора изҳор қилаётганликлари сабабли уруш хавфи блан бирга ана шу хавф ҳам кучайиб бормоқда. Барча итальянлар ҳуш'ёр бўлиб шайланиб туришлари керак, чунки мавжуд муассасалар ва сиёсий партияларнинг тақдиридан кўра, ҳарбир кишининг тақдири, ҳарбир оиланинг тақдири, мамлакатимизда яшаётган барча кишиларнинг тақдири бунга кўпроқ боғлиқдир. Коммунистларнинг ватанни таҳдид қилаётган хавфлардан ҳимоя қилишни ҳар нарсадан афзал кўраётганликларини исбот қилиб ўтиришларига зарурат йўқ; уларнинг бутун фаолияти буни исбот қилади, бу нарса ҳаммага аёндир. Ҳозирги ҳукмдорлар мамлакатни ошкора реакция ва уруш гирдобига ташламоқчи бўладилар. Ҳозирги кунда вужудга келиб, мамлакатни ана шу ҳалокатли йўлга тушишдан сақлаб қолишга астойдил интилаётган ҳарқандай оқимнинг ишларини ма'қуллаш ва уни қўллаб-қувватлаш керак. Италияни чет эл империализмининг манфаатлари учун қилинадиган янги фожиали ҳарбий авантюрадан қутқазиб қолиш — қийин вазифадир, лекин бу вазифа ҳозирги кунда олдимизда турган барча вазифалар ичида энг олижаноб ва энг муҳим вазифадир. Коммунистлар бу вазифани адо этишда авангардлик рольларини осойишталик ва қат'ият блан бажараолишлари керак».

МЎҒУЛИСТОН ҲУКУМАТ ДЕЛЕГАЦИЯСИ МОСКВАГА КЕЛДИ

Мўғулистон Халқ Республикаси Бош Министрининг Ўринбосари **С. Лубсан** бошчилигидаги Мўғулистон Ҳукумат Делегацияси 14 сентябрьда Москвага келди.

Аэродромда Делегацияни СССР Ташқи Савдо Министрининг биринчи Ўринбосари **П. Н. Кумыкин**, СССР Ташқи Ишлар Министрининг Ўринбосари **А. Е. Богомолов**, СССР Ташқи Савдо Министрининг Ўринбосари **И. А. Еремин**, СССРнинг Мўғулистондаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси **Ю. К. Приходов**, СССР Ташқи Ишлар Министрлиги 1-нчи Узоқ Шарқ Бўлимининг Мудири вазифасини бажарувчи **И. Ф. Курдюков**, «Востокинторг» Бутун Иттифоқ Бирлашмасининг Раиси **М. С. Степанов**, СССР нинг Мўғулистондаги Савдо Вакилининг Ўринбосари **В. Е. Статиев** ва СССР Ташқи Савдо Министрлиги Протокол Бўлимининг Бошлиғи **Н. И. Кузьминский** кутиб олдилар.

Делегацияни Мўғулистон Халқ Республикасининг Фавқулодда ва Мухтор Элчиси **Н. Идамжаб** ва Мўғулистоннинг Москвадаги Элчихонасининг а'золари ҳам кутиб олдилар.

Аэродром совет ва мўғул байроқлари блан безатилган эди. (ТАСС).

Совет халқининг ижодий меҳнати Венгрия меҳнаткашларини янги ғалабаларга илҳомлантиради

БУДАПЕШТ, 14 сентябрь. (ТАСС). «Сабад неп» газетаси — Совет ҳукуматининг Волгада янги гидроэлектростанциялар қуриш ва Бош Туркман каналини қуриш ҳақидаги Қарорларига бағишлаб редакция томонидан ёзилган «Тинчлик планлари» сарлавҳали мақоласида қуйидагиларни та'кидлайди: империалистик мамлакатлар зўр бериб қуролланиш учун миллиард-миллиард маблағ сарф қилмоқдалар, бу мамлакатларда армияда хизмат қилиш муддати узайтирилмоқда, Европадаги тескаричи ҳукуматларнинг илтимосига мувофиқ, Ғарбий Европанинг маршаллаштирилган мамлакатларига америка қўшинларининг янги қисмлари юборилмоқда, Қўшма Штатлардаги ҳукмрон доиралар Қурияда очиқдан-очиқ агрессия қилмоқдалар. Шундай бир пайтда бутун дун'ё халқлари табиатни ўзгартиришдан иборат буюк сталинча план амалга оширилаётганлигини кўриб турибтилар.

Империалист давлатлар авж олдираётган уруш ваҳимасига жавобан Совет Иттифоқи ҳукумати табиатни ўзгартиришни кўзда тутган катта планларни тузмоқда. Совет Иттифоқида қуриладиган янги буюк иншоотлар Совет Иттифоқининг буюк капиталистик мамлакатларга нисбатан ғоят кучли ва устин эканлигини исбот қилади.

Ҳозирги тарихий пайтда тинчликка умид боғлаган ва ўзининг тинч ижодий меҳнатини ҳарқандай душманнинг ҳамласидан ҳимоя қилаоладиган халқгина бундай катта иншоотларни барпо қилиши мумкин.

Газета мақоланинг охирида, совет халқининг ижодий меҳнати Венгрия меҳнаткашларини ўз мамлакатида социализм қурилишида янги ғалабаларга илҳомлантиради, деб ёзади.

ЭРОНДА ТИНЧЛИК ТАРАФДОРЛАРИ ҲАРАКАТИ КУЧАЙМОҚДА

ТЕҲРОН, 14 сентябрь. (ТАСС). Ҳафталик «Кавиян» журнали ёзади: кейинги вақтларда Теҳронда кўпгина отоқли кишилар, шунингдек минг-минглаб оддий кишилар Стокгольм Мурожаатига қўл қўйдилар.

Журнал ёзади: «Бу ҳол америка элчихонасини қаттиқ ташвишга солиб қўйди. Тинчлик тарафдорларининг ишларига қарши пропаганда юргизиш тўғрисида буйруқ берилди. Шу мақсадда 9 ва 10 сентябрьда газеталарга Стокгольм Мурожаатига сурбетларча туҳмат қилишдан иборат мақолалар ва клишелар юборилди. Лекин, шунга қарамай, афкор омма тинчлик тарафдорларининг ишларини ғоят ма'қулламоқда. Бунинг натижасида тескаричи газеталар ана шу материалларни босиб чиқаришга жур'ат этаолмадилар ва америка элчихонасининг бутун уринишлари ҳечқандай натижа бермади».

Қуриядаги воқиалар

ҚУРИЯ ХАЛҚ-ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ АРМИЯСИ БОШ ҚЎМОНДОНЛИГИНИНГ АХБОРОТЛАРИ

ПХЕНЬЯН, 14 сентябрь. (ТАСС). Қурия халқ-демократик республикаси Халқ армиясининг Бош қўмондонлиги бугун эрта блан қуйидагиларни билдирди: Халқ армиясининг жанубий қирғоқда ва Нактонган (Ракуто-Ко) дар'ёсининг шарқий қирғоғида ҳужум қилаётган қисмлари америка қисмларининг қаттиқ қаршилигини енгмоқдалар ва уларнинг қарши атакаларини қайтармоқдалар.

Жанубий қирғоқда душман авиациянинг ёрдами блан жуда қаттиқ қаршилик кўрсатишни давом эттириб, Халқ армияси қисмларининг ҳужумини тўхтатишга уринмоқда.

Халқ армиясининг Нактонган (Ракуто-Ко) дар'ёсининг шарқий қирғоғида ҳаракат қилаётган қисмлари душманнинг қарши атакаларини қайтариб, ҳужум жангларини давом эттирмоқдалар ва фронтнинг кўпгина участкаларида душман мудофаасига ёриб кирдилар. Халқ армиясининг бир қисми бу ҳужум давомида душманнинг кўпгина солдат ва офицерини қириб ташлади, ярадор қилди ва асир олди. 4 танк, турли калибрдаги 5 тўп, 6 автомашина ва бошқа кўпгина ярoғ-аслаҳа ҳамда ўқдорилар ўлжа олинди.

ПХЕНЬЯН, 14 сентябрь. (ТАСС). Қурия халқ-демократик республикаси Халқ армиясининг Бош қўмондонлиги бугун кечқурун қуйидагиларни билдирди:

Халқ армиясининг шарқий қирғоқда ҳужум қилаётган қисмлари қаттиқ қаршилик кўрсатаётган душманга қарши даҳшатли жанг қилмоқдалар.

Пхохан (Хокодо)нинг жанубидаги районда, Ангани (Акори) яқинида ва Йончхонь (Эйсен) районида Халқ армияси қисмларининг зарбалари остида катта талафот кўриб чекинган америка қўшинлари ва лисинманчи қўшинлар мадад олдилар ва Халқ армияси қисмларининг ҳужумини тўхтатиш мақсадида бирнеча марта қарши атака қилдилар.

Халқ армиясининг қисмлари душманнинг қарши атакага ўтиш йўлидаги уринишларига зарба бердилар.

13 сентябрьда Халқ армиясининг ҳарбий-денгиз қисмлари ва қирғоқ мудофааси отрядлари душманнинг денгиздан десант тушириш йўлидаги уринишларига зарба бердилар.

ҲИНДИСТОНДА ҚУРИЯДАГИ АМЕРИКА АГРЕССИЯСИГА ҚАРШИ НОРОЗИЛИК

ДЕҲЛИ, 14 сентябрь. (ТАСС). «Кросроудс» газетаси билдиради: Ҳиндистоннинг ҳамма қисмида «Қуриядан қўлингни торт!» комитетлари тузилмоқда. Американинг Қуриядаги қуролли агрессиясига қарши норозилик билдириш учун бу комитетларнинг раҳбарлиги остида жуда кўп митинг ва намойишлар уюштирилмоқда.

Оллоҳобод шаҳрида университет профессорлари ва студентлари томонидан ўтказилган ва жуда кўп киши қатнашган митингда чиқарилган резолюцияда қуйидагилар айтилади:

«Митинг Америка Қўшма Штатларининг Қуриядаги қуролли интервенциясини қоралайди ва Хавфсизлик Советининг Осиё халқларига қарши империалистлар агрессиясини кучайтираётган тадбирлари қонунга хилофдир деб кўпчиликнинг фикрини изҳор қилади».

Амритсар шаҳрида халқ митинглари ва йиғилишлар ўтказиш тақиқланганига қарамай, меҳнаткашлар «Қуриядан қўлингни торт!» деган шиор остида митинглар ўтказдилар. Улар, америка империалистларининг Қуриядаги интервенцияси тўхтатилсин ва Осиё халқларига ўз тақдирларини ўзлари белгилаш ҳуқуқи берилсин, деб қат'ий талаб этдилар.

Бхатинда шаҳрининг ишчилари ва хизматчилари америка империалистларининг хуружларини қоралаб, Совет Иттифоқининг умумий тинчликни қувватлаш соҳасидаги олижаноб ишларини табриклайдилар.

ТИНЧЛИКНИ ҲИМОЯ ҚИЛУЧИ ИНГЛИЗ КОМИТЕТИ БОШ СОВЕТИНИНГ БАЁНОТИ

ЛОНДОН, 14 сентябрь. (ТАСС). Тинчликни ҳимоя қилучи инглиз комитетининг Бош совети баёнот э'лон қилди. Бош совет бу баёнотида Англияда Стокгольм Мурожаати асосида тузилган тинчлик мактубига ҳозирдаёқ бир миллион имзо тўпланганлигини ва Британия тред-юнионлари конгрессида атом бомбасини тақиқлаш мақсадида Халқаро музокара олиб боришни ёқлаб 2 миллионга яқин киши овоз берганлигини мамнуният блан та'кидлайди.

Баёнотда бундай дейилади: лейбористлар ҳукумати томонидан илгари сурилган янги қуролланиш программаси ва ҳукуматнинг мажбурий ҳарбий хизмат муддатини икки йилгача узайтириш ҳақидаги қарори инглиз халқининг кенг табақаларини ташвишга солиб қўйди.

Бош совет Тинчлик тарафдорларининг иккинчи жаҳон конгресси Англияда чақирилишидан қаноат ҳосил қилганлигини билдиради ва мамлакатдаги барча сулҳпарвар кишиларни конгресснинг муваффақиятли ўтказилишига ёрдам беришга чақиради.

Баёнот инглиз меҳнаткашларини тинчлик учун актив кураш олиб боришга, тинчлик мактубига яна бирнеча миллион имзо тўплашга чақиради. Баёнотнинг охирида бундай дейилади:

«Барча ярoғ-аслаҳаларни чеклашни талаб этингиз! Ҳарқандай ҳарбий пропагандага қарши курашингиз! Ҳарқандай агрессияни ва бошқа мамлакатларнинг ишларига ҳарбий йўл блан аралашишни қоралангиз! Қурия масаласини тинч йўл блан ҳал этишга қаратилган барча тадбирларни қувватлангиз! Тинчлик йўлидаги курашда бирлашингиз! Инсониятни халос қилиш учун тинчлик тарафдорларининг жаҳон миқ'ёсида олиб бораётган ҳаракатида қатнашингиз!».

Тинчликни ҳимоя қилучи инглиз комитетининг Бош совети аббат Кулье тинчликни ҳимоя қилиш соҳасида актив кураш олиб бораётганлиги учун француз ма'мурларининг уни та'қиб этаётганлигига қаттиқ норозилик билдириб резолюция қабул қилди.

Бош советнинг мажлисида Ж. Кроутер советнинг раиси, Д. Н. Притт ва Слизабет Аллен раис ўринбосарлари, Т. Рассел хазиначи қилиб сайланди.

ГРЕЦИЯ КОММУНИСТЛАР ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ СИЁСИЙ БЮРОСИНИНГ АХБОРОТИ

СОФИЯ, 13 сентябрь. (ТАСС). «Озод Греция» радио станцияси Греция коммунистлар партияси Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг ахборотини эшиттирди. Ахборотда қуйидагилар айтилади:

«Греция коммунистлар партияси Марказий Комитетининг Сиёсий Бюроси билдирадики, кейинги ма'лумотларга қараганда, Бельгия ма'мурлари Греция коммунистлар партияси Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг а'золигига кандидат ўртоқ Леонидас Стрингосни ва Салоники ишчилар синфининг йўлбошчиси ва касаба союз арбоби Василиас Аспиридисни монархист-фашистларнинг талабига мувофиқ уларнинг қўлига топшириш ниятидадир.

Бельгия терговчиси, Стрингос ва унинг ўртоғи жиноятчилар сифатида монархист-фашистлар ихтиёрига топширилади, деб унга таҳдид қилмоқда. Улар истаган вақтда монархист-фашистлар қўлига топширилиши мумкин. Леонидас Стрингос ва Василиас Аспиридис ўртоқларга ўлим хавфи таҳдид қилмоқда.

Греция коммунистлар партияси Марказий Комитетининг Сиёсий Бюроси грек халқини, халқаро ташкилотларни ва чет эллардаги дўстларимизни ана шу жиноятга қарши чиқишга чақиради.

Стрингос ва Аспиридис ўртоқлар дарҳол озод қилинсин!».

Мас'ул муҳаррир ўринбосари
Б. РАҲМОНОВ.

Қўшма Штатларда реакция авж олмоқда

ВАШИНГТОН, 14 сентябрь. (ТАСС). Ма'лумки, вакиллар палатаси бундан икки ҳафта илгари фашизм руҳидаги қонун лойиҳасини қабул қилган эди. Бу қонун лойиҳаси коммунистлар партиясини ва тараққийпарварларнинг турли ташкилотларини ҳақиқатда қонунга хилоф деб э'лон қилади, тараққийпарвар ташкилотлар а'золарининг ҳаммасини рўйхатга олишни талаб этади ва бу қонун лойиҳасини бузган кишиларни узоқ муддат блан тюрьмага қамашни кўзда тутади. Сенат сешанба куни бундан ҳам шафқатсизроқ қонун лойиҳасини ма'қуллади. Бу қонун лойиҳаси вакиллар палатаси томонидан қабул қилинган қонун лойиҳасида бўлган моддалардан ташқари яна тараққийпарвар арбобларни турли баҳоналар блан қамоқ лагерьларига юборишга ҳам рухсат беради.

Сенат томонидан қабул қилинган қонун лойиҳаси та'қиб этиш йўлидаги ҳарқандай усуллар ёрдами блан, шу жумладан, а'золарни рўйхатга олиш ҳақидаги талаблар блан коммунистлар партиясини ва бошқа тараққийпарвар ташкилотларни тақиқлашга уринишдан бошқа бир нарса эмас. Қонун лойиҳаси суднинг фикрича, «ажнабий давлат ҳукмронлиги остида диктатура ўрнатиш ишига... катта ҳисса қўшган» деб топилган ҳарбир кишини 10 йил тюрьмага қамашни кўзда тутади. Америкадаги тескаричи судлар урушга ва фашизмга қарши курашувчи ҳарбир кишини аниқ баён этилмаган ана шу қоидалар асосида ва Фоли-скверда компартия раҳбарлари иши юзасидан ўтказилган судда қўлланилган усуллардан фойдаланиб тюрьмага қамай оладилар. Қонун лойиҳасидаги қоидалар унинг авторлари компартиянинг ҳарбир а'зосини қасддан «айбдор» деб ҳисоблаганликларини очиқ кўрсатади.

Қонун лойиҳаси коммунистлар партиясининг ва адлия министри томонидан «қўпоручи ташкилотлар» рўйхатига киргизилган бошқа ташкилотларнинг ўз а'золари рўйхатларини топширишларини, молиявий ишлари тўғрисида вақт-вақт ҳисоб бериб туришларини талаб этади ва ҳоказо. Бундан ташқари, қонун лойиҳаси «коммунистик» ташкилотларнинг а'золарига чет эл паспортлари беришни тақиқлайди.

Қонун лойиҳаси «қўпоручилик ишларини назорат қилиш бошқармаси» тузишни кўзда тутади. Бу бошқарма қайси ташкилотларни ва айрим шахсларни «қўпоручилар» рўйхатига киргизиш кераклигини ҳал этишда мисли кўрилмаган ваколат ва ҳуқуқларга эга бўлади.

Бу қонун лойиҳасидаги моддалар мазкур бошқармага ҳарбир ташкилотни, агар у, масалан, Қуриядаги урушга қарши чиқадиган бўлса, ёки атом қуролининг тақиқланишини талаб этадиган бўлса, «қўпоручи» ташкилот деб топиш имконини беради, чунки Қуриядаги урушга қарши чиқиш ёки атом қуролининг тақиқланишини талаб этиш коммунистлар партиясининг ва Совет Иттифоқининг тутган йўлига тўғри келган бўлур эди. Қонун лойиҳасининг қамоқ лагерьлари ҳақида гапирилган ва ўзларини «либераллар» деб атовчи бир тўда демократ сенаторлар томонидан та'бирланган қисми тараққийпарвар арбобларни асоссиз баҳоналар блан қамоқ лагерьларига қамаш учун рухсат беради. Қонун лойиҳаси «ички хавфсизликка таҳдид қиладиган фавқулодда аҳвол» юз берганлиги э'лон қилинган тақдирда ёки Қўшма Штатларга ташқаридан ҳужум бўлган тақдирда, Қўшма Штатлар уруш э'лон қилган тақдирда ёхуд Қўшма Штатларда «ажнабий душманга ёрдам бериш учун қўзғолон» кўтарилган тақдирда бундай кишиларни қамоққа олишга рухсат беради. Агарда бирон кишини бу киши жосуслик ва саботаж мақсадида қилинадиган фитнада қатнашаолса керак деб ўйлашга асос бўлса» адлия министри бундай кишини ана шундай «фавқулодда аҳвол» юз берган тақдирда қамай олади. Шу муносабат блан кейинги вақтларда Америка Қўшма Штатларида касаба союзлари томонидан уюштирилаётган иш ташлашнинг реакция томонидан одатда «саботаж» деб э'лон қилинаётганлигини эслатиб ўтиш керак.

Қонун лойиҳаси федерал судларнинг ишига халақит бериш учун суд биноларини олдига тўпланучиларга ҳам қаттиқ тюрьма жазоси беришни кўзда тутади. Қонун лойиҳаси америка фуқароси бўлишга ҳаракат қилучи ажнабийларнинг ҳуқуқларини янада кўпроқ чеклайди ва америка реакцияси учун мақбул бўлмаган ажнабийларнинг чет элга сургун қилиб юборилишини енгиллаштиради.

Америка Қўшма Штатлари коммунистлар партияси миллий комитетининг секретари Гэс Холл матбуотга топширган баёнотида сенат томонидан қабул қилинган қонунни Гитлер фойдаланган қонунлар блан таққослади. Гитлер бу қонунлар ёрдами блан 1933 йилда ўзининг террорчилик идора усулини барпо қилган эди.

Аммо,—деди Холл,—америка халқи тез ва қат'ий ҳаракат қиладиган бўлса, «фашизм тўлқинини тўхтатаолади» ва нацистлар томонидан герман халқи бошига солинган фожиали қисматдан ўзини қутқазиб қолаолади.

ТЕАТР ВА КИНОЛАРДА:

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — ёзги мавсумнинг ёпилиши олдидан —16 сентябрьда **Нурхон.**

«РОДИНА», «ВАТАН», қишки ва ёзги «ИСКРА», «ЎЗБЕКИСТОН», «УДАРНИК», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ТЕЛЬМАН» кинотеатрларида — рангдор фильм **Жасур кишилар.**

«ЁШ ГВАРДИЯ» — кундуз **Олтин калид**, кечқурун **Кубань казаклари.**

«ХЕВА» — **Ҳинд мақбараси** (1-нчи серия).

«НАВОИЙ» (ёзги) — **Черевички.**

«НАВОИЙ» (қишки) — **Жасур кишилар.**

АЛИШЕР НАВОИЙ НОМЛИ ОПЕРА ВА БАЛЕТ ТЕАТРИДА
1950/51 ЙИЛ МАВСУМИНИНГ ОЧИЛИШИ

20 сентябрьда
Р. Глиэр, Т. Содиқов музикаси
ГУЛСАРА
Сталин мукофоти лауреати СССР халқ артисти Ҳалима **Носирова** ва Сталин мукофоти лауреати Ўзбекистон ССР халқ артисти **Мукаррама Турғунбоева** қатнашади.

21 сентябрьда
А. Даргомижский музикаси
РУСАЛКА

22 сентябрьда
П. И. Чайковский музикаси
ОҚҚУШ КЎЛИ
(«Лебединое озеро»)

Қизил Товуш кўча, 15-нчи уйда турувчи **Ёқуб Расулевнинг** Қаҳрамон кўча, 6-нчи уйда турувчи Хатира Расуловадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Сталин район, 3-нчи участка халқ судида кўрилади.

ЎЗБЕКИСТОН ССР КИНЕМАТОГРАФИЯ МИНИСТРЛИГИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР СОВЕТ ЁЗУЧИЛАР СОЮЗИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ҲАЁТИДАН ҲОЗИРГИ ЗАМОН ТЕМАСИДА

ЭНГ ЯХШИ КИНОСЦЕНАРИЙ ЁЗИШ УЧУН

ОЧИҚ КОНКУРС Э'ЛОН ҚИЛАДИЛАР

Сценарийларни тақдим қилиш муддати — 1951 йил 30 апрельгача.

Бадиий фильмларнинг энг яхши адабий сценарийлари учун, авторлик гонораридан ташқари, қуйидаги мукофотлар белгиланади:

Битта 1-нчи мукофот — 50.000 сўмлик.

Иккита 2-нчи мукофот — 25.000 сўмдан.

Учта 3-нчи мукофот — 15.000 сўмдан.

Сценарийлар совет бадиий кинематографиясининг ҳамма жанрларида ёзилиши мумкин.

Конкурсда Совет Иттифоқининг барча гражданлари қатнашаолади.

Конкурсга фақат матбуотда э'лон қилинмаган, бошқа ташкилотларга шартнома тузиб топширилмаган ва уларга топшириш тўғрисида келишиб қўйилмаган адабий сценарийлар қабул қилинади.

ЭСЛАТМА: Тошкент киностудияси блан шартнома тузган авторлар конкурсга фақат 1951 йил 30 апрельгача топширилмаган сценарийларни (конкурс шартларига мувофиқ) тақдим қилишлари мумкин.

Автор сценарийни машинкада 3 нусхадан иборат ёздириб, конкурс жюрисига девиз остида топширади. Бундан ташқари, сценарийга ёзилган девизнинг ўзи авторнинг оти, отасининг оти ва фамилияси ҳамда аниқ адреси ҳақидаги ма'лумотлар блан бирга бошқа конвертда тақдим қилинади.

Адабий сценарий ўзбек ёки рус тилларида ёзилиши мумкин.

Конкурс жюриси Ўзбекистон ССР Министрлар Совети томонидан тасдиқланган.

Керакли справкаларни ва конкурснинг муфассал шартларини сўраш учун адрес: Тошкент шаҳар, Лоҳутий кўчаси, 14-нчи уй, Ўзбекистон ССР Кинематография министрлиги, конкурс жюриси.

Қатортол қишлоқ советидаги «2-нчи бешйиллик» колхозида турувчи **Ҳикмат Рихсиевнинг** шу колхозда турувчи Масуда Эрмуҳамедовадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент қишлоқ район, 1-нчи участка халқ судида кўрилади.

Тошкент қишлоқ район, «Иттифоқ» колхозида турувчи **Пўлат Толибовнинг** Тошкент шаҳар, Вилоят кўча, Гулкўлча тупик, 7-нчи уйда турувчи Зуҳра Қодировадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Сталин район, 3-нчи участка халқ судида кўрилади.

В. М. МОЛОТОВ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ МЕДИЦИНА ИНСТИТУТИ

қуйидаги мутахассисликлар: **микробиология, эпидемиология, педиатрия, биология, соғлиқни сақлашни уюштириш, умумий гигиена, овқатланиш гигиенаси, коммунал гигиена, жисмоний тарбия ва тиббий физкультура мутахассисликлари** юзасидан

АСПИРАНТУРАГА

ва сил касаллиги бўйича клиник ординаторликка

1950 йил учун э'лон қилинган

КОНКУРС

1950 йил 20 сентябрьгача

ДАВОМ ЭТДИРИЛАДИ

Аризалар институт директори номига ёзилади ва қуйидаги ҳужжатларни қўшиб тақдим қилинади: 1) олий ўқув юртини битирганлик ҳақидаги дипломнинг нотариусда тасдиқланган копияси, 2) таржимаи ҳол, 3) кадрларни ҳисобга олиш варақаси, 4) кейинги иш ёки ўқиш ўрнидан характеристика, 5) иккита фотокарточка, 6) ҳарбий хизматга муносабат ҳақида ҳужжат.

Аспирантурага кирувчилар: «Марксизм-ленинизм асослари» курси, махсус фан ва чет тилларнинг биридан имтиҳон берадилар.

Институтнинг адреси: Тошкент шаҳар, Карл Маркс кўчаси, 85-нчи уй.

Гигиена ва соғлиқни сақлашни уюштириш мутахассисликлари бўйича қабул қилинганлар аспирантурани Москвада ўтадилар.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЁТ АДРЕСИ: Тошкент, Алексеев кўчаси, № 8. РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Партия турмуши бўлими — 33468. Пропаганда бўлими — 31048. Маданият бўлими — 32036. Қишлоқ хўжалик бўлими — 34455. Саноат бўлими — 31226. Совет қурилиши бўлими — 31638. Маҳаллий ахборот бўлими — 37604. Мухбирлар бўлими — 31638. Хатлар бўлими — 32347. Э'лонлар бўлими — 37062. Секретариат— 34780 ва 33469. Коммутатор — 36334.

Р 06856. «Қизил Ўзбекистон» ва «Правда Востока» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. № 1163.